

Годишен доклад за дейността
Доклад на независимите одитори
Финансов отчет

Универсален пенсионен фонд
„ЦКБ – Сила”

31 декември 2023 г.

Съдържание

	Страница
Годишен доклад за дейността	-
Доклад на независимите одитори	-
Отчет за нетните активи на разположение на осигурените лица	1
Отчет за промените в нетните активи на разположение на осигурените лица	2
Отчет за паричните потоци	3
Пояснения към финансовия отчет	4

ЦКБ Сила

**ДОКЛАД
ЗА УПРАВЛЕНИЕТО НА УНИВЕРСАЛЕН
ПЕНСИОНЕН ФОНД „ЦКБ – Сила“ ПРЕЗ 2023 ГОД.**

ДОКЛАД ЗА УПРАВЛЕНИЕТО НА УНИВЕРСАЛЕН ПЕНСИОНЕН ФОНД „ЦКБ - СИЛА“ ПРЕЗ 2023 ГОД.

СЪДЪРЖАНИЕ:

A. ОСИГУРИТЕЛНА ДЕЙНОСТ	3
Б. ФИНАНСОВА И ИНВЕСТИЦИОННА ДЕЙНОСТ	4
I. ФИНАНСОВИ РЕЗУЛТАТИ ОТ ДЕЙНОСТТА НА ФОНДА	4
II. ИНВЕСТИРАНЕ НА СРЕДСТВАТА НА ФОНДА	5
III. РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА АКТИВИТЕ НА ФОНДА	8
IV. Доходност на активите на фонда	8
B. ОСНОВНИ РИСКОВЕ ЗА ФОНДА	9
Г. ПЕРСПЕКТИВИ И ЦЕЛИ	9

A. ОСИГУРИТЕЛНА ДЕЙНОСТ

Общият брой на осигурените лица към 31.12.2023 год. е **316 506** /вкл. **1 649** лица осигурени по чл.127 ал.6 и ал.7 от КСО - партиди на пенсионери/, което е с **4 702** души повече спрямо 31.12.2022 год., когато са били **311 804**. От тях **55 822** са от подадени заявления, **123 216** са се прехвърлили от друг пенсационен фонд, а **137 468** са служебно разпределени.

За **1143** лица, подали заявления за участие в ЦКБ-СИЛА – УПФ, НАП е подал информация, че отговарят на условията, но все още не е преведена вноска. **4 181** лица са служебно разпределени, но също още не са получили вноска.

Новите осигурени лица през 2023 година с постъпили вноски по партидите са **31 100**. От тях от подадени заявления са **1 277** осигурени, прехвърлени от друг фонд – **18 763**, прехвърлили от ДФГУДПС – **70** лица, служебно разпределените – **10 990** души.

През годината са подадени **1 037** заявления за участие в УПФ. От тях одобрени са **746**, от които за **16** лица все още не са постъпили вноски. Отказани от НАП са **275**, а непотвърдени са **16** заявления.

Среднопретегления размер на месечните постъпления от осигурителни вноски на едно осигурено лице през годината е **91.32** лв.

Поради старост или смърт на **761** осигурени лица или на техни наследници са изплатени еднократно натрупаните суми.

През 2023 г. **904** лица са променили осигуряването си от УПФ във фонд „Пенсии“ по реда на чл. 46 от КСО, **185** лица са прехвърлени към Фонда за изплащане на пожизнени пенсии и **1 110** лица са прехвърлени към Фонда за разсрочени плащания.

През годината в други универсални фондове, управлявани от други пенсионни дружества се прехвърлили **24 218** осигурени лица.

№ ПО РЕД	ПОКАЗАТЕЛ	БРОЙ
2.	НОВООСИГУРЕНИ ЛИЦА ЗА ПЕРИОДА ОТ 01.01.2023 ГОД. ДО 31.12.2023 ГОД.	31 100
2.1.	НОВИ ОСИГУРЕНИ С ПОДАДЕНИ ЗАЯВЛЕНИЯ	1 277
2.2.	НОВИ ОСИГУРЕНИ ОТ СЛУЖЕБНО РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ	10 990
2.3.	ПРЕХВЪРЛЕНИ ОСИГУРЕНИ ЛИЦА ОТ ДРУГ ФОНД	18 763
2.4.	ПРЕХВЪРЛЕНИ ЛИЦА ОТ ДФГУДПС ПО ЧЛ.124А ОТ КСО	70
3.	ПОДАДЕНИ ЗАЯВЛЕНИЯ ЗА ПЕРИОДА 01.01.2023 Г. 31.12.2023 Г.	1 037
3.1.	ОДОБРЕНИ НОВИ ЗАЯВЛЕНИЯ	746
3.2.	ОТКАЗАНИ НОВИ ЗАЯВЛЕНИЯ	275
3.3.	НОВИ ЗАЯВЛЕНИЯ С НЕЯСЕН СТАТУС	16
4.	ЕДНОКРАТНО ИЗПЛАТЕНИ ПРИ НАСТЬПИЛ ОСИГУРИТЕЛЕН СЛУЧАЙ	761
5.	ЗАКРИТИ ПАРТИДИ НА ЛИЦА ПРОМЕНИЛИ ОСИГУРЯВАНЕТО ПО ЧЛ. 4Б	904
6.	ПРЕХВЪРЛЕНИ КЪМ ФИПП	185
7.	ПРЕХВЪРЛЕНИ КЪМ ФРП	1 110
8.	ПРЕХВЪРЛЕНИ В ДРУГИ ФОНДОВЕ	24 218
№ ПО РЕД	ПОКАЗАТЕЛ	ЛВ.
1.	СРЕДНОПРЕТЕГЛЕН РАЗМЕР НА МЕСЕЧНА ВНОСКА	91.32

Б. ФИНАНСОВА И ИНВЕСТИЦИОННА ДЕЙНОСТ

II ФИНАНСОВИ РЕЗУЛТАТИ ОТ ДЕЙНОСТТА НА Фонда.

Към 31.12.2023 год. постъпленията във фонда са в размер на 432 772 хил. лв. От тях 185 691 хил. лв. са постъпленията от осигурителни вноски. От други фондове са прехвърлени 103 141 хил. лв., а средствата на лицата възстановили осигуряването си в УПФ са в размер на 511 хил. лв. Положителният доход от инвестиране на средства на пенсионния фонд е 143 428 хил. лв. Прехвърлените средства от резерва на Дружеството за гарантиране на брутния размер на осигурителните вноски са 1 хил. лв.

От фонда са изплатени, както следва: на други пенсионни фондове за лица, прехвърлени към тях – 111 475 хил. лв., променили осигуряването си по реда на чл.46 от КСО – 12 403 хил. лв., на наследници на починали осигурени лица – 3 265 хил. лв., еднократно плащане на осигурени лица - 711 хил. лв., изплатени средства еднократно или разсрочено на осигурени лица, придобили право на пенсия – 207 хил. лв. Прехвърлените средства към Фонд за изплащане на пожизнени пенсии са в размер на 3 849 хил. лв., а прехвърлените средства към Фонд за разсрочени плащания – 7 551 хил. лв. Начислените такси и удържки за Дружеството са 19 154 хил. лв., от тях: 6 965 хил. лв. от осигурителни вноски и 12 189 хил. лв. инвестиционна такса. Стойността на нетните активи към 31.12.2023 год. е 1 782 361 хил. лв. Увеличението спрямо 2022 год. е 274 157 хил. лв. или 18.18 %.

ДИНАМИКА В НЕТНАТА СТОЙНОСТ НА АКТИВИТЕ НА УПРАВЛЯВАНИЯ ОТ ДРУЖЕСТВОТО УНИВЕРСАЛЕН ПФ

№ по ред	Наименование	УПФ		
		2023	2022	Сравн. Сума
I	Нетни активи в началото на периода	1,508,204	1,463,290	44,914
II	Увеличения	432,772	223,599	209,173
1	Постъпления от осигурителни вноски	185,691	162,414	23,277
2	Прехвърлени средства от други пенсионни фондове	103,141	60,925	42,216
3	Средства на лица възстановили осигуряването си в УПФ по реда на чл.124а от КСО	511	260	251
4	Доход от инвестиране на средства	143,428	0	143,428
5	Преведени лихви от НАП	0	0	0
6	Други увеличения	1	0	1
III	Намаления	158,615	178,685	20,070
1	Изплатени пенсии	0	0	0
2	Изплатени средства еднократно или разсрочено на осигурени лица, придобили право на пенсия	207	54	-153
3	Изтеглени средства от осигурени лица	711	432	-279
4	Изплатени средства на наследници	3,265	3,875	610
5	Прехвърлени средства на други пенсионни фондове	111,475	122,258	10,783
6	Преведени средства на НОИ	0	0	0
7	Средства за държавния бюджет	0	0	0
8	Средства на лица променили осигуряването си по реда на чл.46 от КСО	12,403	7,704	-4,699
9	Прехвърлени средства към пенсионния резерв	0	0	0
10	Прехвърлени средства към ФИПП	3,849	1,661	-2,188
11	Прехвърлени средства към ФРП	7,551	4,673	-2,878
12	Отрицателен доход от инвестиране на средствата на пенсионния фонд	0	20,941	20,941
13	Изплатени такси на дружеството, в т.ч.	19,154	17,087	-2,067
13.1	- удържки от осигурителни вноски	6,965	6,091	-874
13.2	- инвестиционна такса	12,189	10,996	-1,193
13.3	- възгнителна такса	0	0	0
13.4	- други такси	0	0	0
IV	Нетни активи в края на периода	1,782,361	1,508,204	274,157

III. ИНВЕСТИРАНЕ НА СРЕДСТВАТА НА ФОНДА

През 2023 година основната тема, която определяше поведението на световните капиталови пазари беше паричната политика на основните централни банки – Федералния резерв и Европейската централна банка. Борбата с инфлацията на двете банки и повишението на лихвите беше безprecedентно.

Енергийната криза изразяваща се в увеличението на основните енергийни източници за Европа като природен газ и нефт доведе до пренасяне на инфлацията в промишлените и потребителски стоки. Европейската централна банка и Федералния резерв бяха принудени да продължат с повишението на основните лихви. В Еврозоната Европейската централна банка повиши 6 пъти основната лихва и от 2,50% тя стана 4,50% към края на годината. В САЩ Федералния резерв повиши 4 пъти основната лихва - Federal Funds Target Rate - Upper Bound от 4,50% тя стана 5,50% към края на 2023 година.

Като цяло 2023 година за финансовите пазари премина изцяло под знака на възстановяването на основните индекси на капиталовите пазари. Възстановяването на основните индекси на капиталовите пазари беше придвижено и от възстановяването на цените на дълговите ценни книжа.

В България през 2023 година се проведоха нови извънредни парламентарни избори. Сформира се редовен кабинет подкрепен от ГЕРБ-СДС и ПП-ДБ.

- в Европа индексите на капиталовите пазари отбелязаха ръст през 2023 година.
- в Австрия основният индекс ATX-Austria е с намаление от 9.87%.
- във Великобритания водещият индекс FTSE 100 - UK приключи годината на нива от 7,733.24 пункта или ръст от 3.78%.
- в Германия водещият индекс DAX - 40 приключи годината на нива от 16,751.64 пункта или ръст от 20.31%.
- във Франция основният индекс CAC - 40 отчете ръст от 16.52% и завърши годината на ниво от 7,543.18 пункта.
- в Белгия основният индекс BEL - 20 отчете увеличение от 0.18% и завърши годината на ниво от 3,707.77 пункта.
- в Нидерландия основният индекс AEX - 25 отчете ръст от 14.20% и завърши годината на ниво от 786.82 пункта.
- Индексът Euro STOXX50, включващ петдесетте компании „сини чипове“ в Европа отчете увеличение от 19.19% и завърши годината на ниво от 4,521.44 пункта.

Водещите индекси в САЩ също отчетоха повишения, като S&P 500 завърши годината с повишение от 24.23% при ниво 4,769.83 пункта. В същия тренд се движеше и водещият DJIA, като достигна ниво от 37,689.54 пункта или увеличение от 13.70% спрямо предходната 2022 г. Технологичният индекс NASDAQ отчете ръст от 60.76%, достигайки 16,825.93 пункта.

В България индексите SOFIX и BG BX40 и отчетоха ръст със съответно 27.20% и 13.35%. Повишение отчетоха индексите BG REIT и BG TR 30 с ръст от съответно 3.89% и 9.33%.

ИНДЕКСИ: БЪЛГАРИЯ, ЕВРОПА И САЩ

Индекс	29.12.2023	30.12.2022	Изменение (%)
SOFIX	765.12	601.49	27.20%
BG BX 40	157.87	139.28	13.35%

ДОКЛАД ЗА УПРАВЛЕНИЕТО НА УНИВЕРСАЛЕН ПЕНСИОНЕН ФОНД „ЦКБ - СИЛА“ ПРЕЗ 2023 ГОД.

BG REIT	190.30	183.17	3.89%
BG TR 30	799.44	731.20	9.33%
FTSE 100 -UK	7,733.24	7,451.74	3.78%
DAX - Germany	16,751.64	13,923.59	20.31%
CAC 40- France	7,543.18	6,473.76	16.52%
ATX-Austria	3,434.97	3,126.39	9.87%
AEX-Amsterdam	786.82	689.01	14.20%
Euro STOXX50 Pr	4,521.44	3,793.62	19.19%
BEL 20 - Belgium	3,707.77	3,701.17	0.18%
DJIA - USA	37,689.54	33,147.25	13.70%
SP 500 - USA	4,769.83	3,839.50	24.23%
NASDAQ - USA	16,825.93	10,466.48	60.76%

Общата пазарна капитализация на българския капиталов пазар в края на 2023 г. отбелязва спад с 48.63% до 15.5 млрд. лв., спрямо предходната година. Броят на сделките на регулиран пазар за изминалата година е 67 641 и отбелязва спад от 33% спрямо 2022 г. На 784 млн. лв. възлиза оборотът на БФБ, като това е с 22% по-малко на годишна база.

ПАЗАРНА КАПИТАЛИЗАЦИЯ (lv.)

Основен пазар	Декември 2023	Декември 2022	Изменение (%)
Сегмент акции Premium	3,083,129,277	1,600,720,018	92.61%
Сегмент акции Standard	7,745,938,385	8,138,367,104	-4.82%
Сегмент за дружества със специална инвестиционна цел	1,191,177,074	1,144,756,312	4.06%
Алтернативен пазар			
Сегмент акции	2,628,119,831.97	18,622,746,624.33	-85.89%
Сегмент за дружества със специална инвестиционна цел	416,210,591.91	339,207,254.16	22.70%
Пазар за растеж beam	436,406,443.09	330,454,187.26	32.06%
общо:	15,500,981,602	30,176,251,500	-48.63%

През 2023 год. при инвестирането на средствата на Фонда усилията ни бяха насочени към постигането на оптимално равнище на доходност от активите, при минимална до средна степен на рискове. При инвестирането и съобразно инвестиционната политика на Фонда се отчиташе влиянието на рестриктивната паричната политика на Европейската Централна Банка и Федералния Резерв на САЩ. Стремежът беше да се ограничи негативното влияние на геополитическия рискове и инфлацията. В търсениято на инвестиционни възможности се ръководехме от принципите, залегнали в Кодекса за социално осигуряване, а именно надеждност, ликвидност, доходност и диверсификация. Инвестициите бяха насочени както към ценни книжа търгувани на международните пазари, така и към ценни книжа на българския капиталов пазар, сделки с ДЦК, емитирани от Министерство на финансите, държави членки на Европейски съюз, държави посочени в наредба на Комисията и централните им банки, Европейската инвестиционна банка.

В края на 2023 год. делът в **ДЦК и дългови ценни книжа**, издадени или гарантирани от държави членки, държави посочени в наредба на Комисията и централните им банки, от ЕЦБ и/или ЕИБ е 33.73% от активите на фонда.

През 2023 година БНБ не проведе аукциони за продажба на ДЦК.

На международните финансови пазари пенсионните фондове търгуваха с дългови ценни книжа с различен падеж, в щатски долари и евро, издадени от Република България, Нидерландия, Република Албания, ЕЦБ и други корпоративни облигации от емитенти от Германия, Франция, Холандия, Италия, САЩ и др.

През годината не са правени инвестиции в **БАНКОВИ ДЕПОЗИТИ**.

Инвестициите общо в **КОРПОРАТИВНИ ОБЛИГАЦИИ**, емитирани както от български, така и от чужди емитенти са 18.49% от активите на фонда. През годината участвахме в записването на обезпечени корпоративни облигации, за които в решението на общото събрание на акционерите и в предложението за сключване на облигационен заем е поето задължение да се иска приемане и те да бъдат приети за търговия на регулиран пазар в срок, не по-дълъг от 6 месеца от издаването им с емитенти Черноморски Холдинг АД, Студентска Център АД, Холдинг Център АД, Холдинг Света София АД, Св. Св. Константин и Елена АД, Сила Холдинг АД, Недвижими Имоти София АДСИЦ, Север Холдинг АД, Загора Фининвест АД, Зенит Имоти АДСИЦ, Камбана Инвест ЕАД, Бесатур АД, Финансови Активи АД, Елеа Кепитъл Холдинг АД, Златен Лев Холдинг АД.

Делът в **АКЦИИ** – български и чуждестранни, включително акции на дружества със специална инвестиционна цел към края на отчетния период е 24.80% от активите на фонда. През 2023 година средства на фонда се инвестираха в първокласни Европейски и Американски акции с добра дивидентна доходност на компании от Германия, Швейцария и САЩ, като Amazon INC, Volkswagen AG, Sandoz AG, Roche Holding AG и други.

Делът на **КИС** и алтернативни фондове, включително чужди е 14.49% от активите.

Към края на 2023 год. инвестициите в **НЕДВИЖИМИ ИМОТИ** са 4.28% от активите на фонда.

ОТНОСИТЕЛЕН ДЯЛ НА АКТИВИТЕ НА ФОНДА (ХИЛ. ЛВ.):

	Наименование на актива	УПФ					
		2023		2022		Разлика	
		Сума	%	Сума	%	Сума	%
1	Ценни книжа издадени или гарантирани от държавата	71,903	4.02	45,297	2.99	26,606	1.02
2	Акции	193,499	10.81	161,291	10.66	32,208	0.15
3	Акции и дялове на КИС	195,787	10.94	173,480	11.46	22,307	-0.52
4	Корпоративни облигации	226,250	12.64	180,852	11.95	45,398	0.69
5	Банкови депозити	0	0.00	0	0.00	0	0.00
6	Инвестиции в чужбина	950,658	53.11	802,853	53.04	147,805	0.07
6.1	ЦК издадени или гарантирани от държавни членки, централните им банки, държави посочени в наредба на КФН, от ЕЦ и/или ЕИБ	531,863	29.71	463,947	30.65	67,916	-0.94
6.2	Акции	250,457	13.99	227,253	15.01	23,204	-1.02
6.3	Акции и дялове на КИС	63,644	3.56	52,039	3.44	11,605	0.12
6.4	Корпоративни облигации	104,694	5.85	59,614	3.94	45,080	1.91
7	Инвестиционни имоти	76,608	4.28	72,770	4.81	3,838	-0.53
8	Вземания	45,402	2.54	36,512	2.41	8,890	0.12
9	Парични средства по разплащателни сметки	29,849	1.67	40,626	2.68	-10,777	-1.02
	Общо	1,789,956	100.00	1,513,681	100.00	276,275	

III РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА АКТИВИТЕ НА ФОНДА

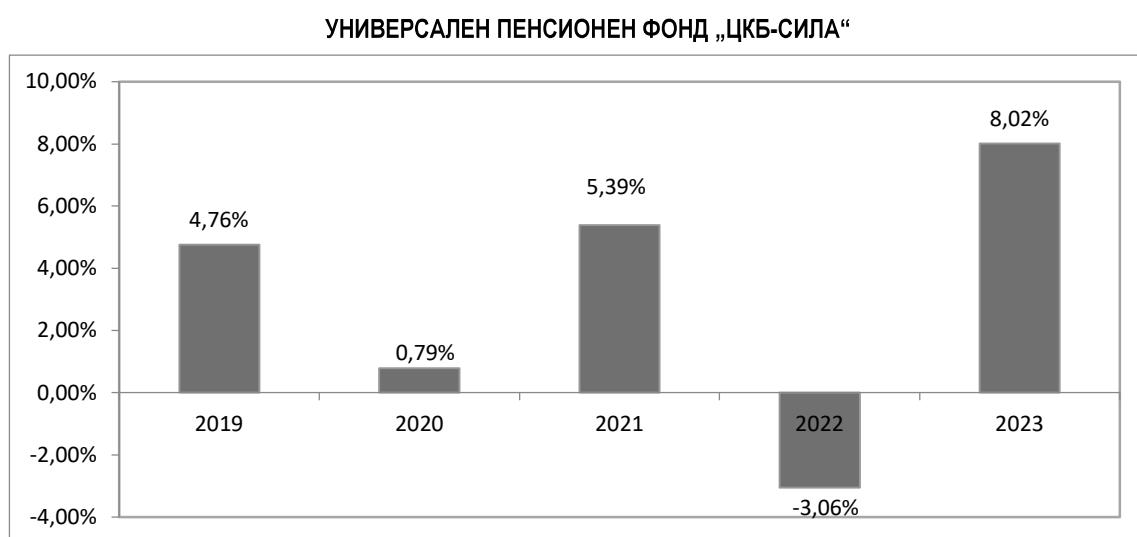
През отчетния период при инвестирането на средствата и управлението на портфейла на Фонда продължихме стриктно да спазваме нормативните изисквания на Кодекса за социално осигуряване и инвестиционната политика на Фонда.

IV Доходност на активите на Фонда

Доходността от управление на активите на Фонда за пет годишен период 2019 - 2023 год. на годишна база е следната:

ФОНД	2019	2020	2021	2022	2023
УНИВЕРСАЛЕН ПФ	4.76%	0.79%	5.39%	-3.06%	8.02%

В. ОСНОВНИ РИСКОВЕ ЗА ФОНДА

Основните финансови рискове в дейността през 2023 г. бяха рисковете свързани с финансовите инструменти в които инвестираме активите на Фонда. Всички те в бяха повлияни от агресивната война на Русия срещу Украина, инфлацията и паричната политика на основните централни банки – Федералния резерв и Европейската централна банка.

Като такива могат да бъдат посочени:

- пазарен риск- представлява рисът от повишаване или намаляване на тяхната пазарна стойност в следствие на бъдещи промени в пазарните условия. Притежаваните от Фонда финансови инструменти се управляват, отчитайки променящите се пазарни условия. Експозициите към пазарен риск се управляват в съответствие с утвърдените лимити, съобразени с изискванията на пенсионното законодателство.

- валутен риск- риск при сключването на сделки в чуждестранна валута. Валутният риск се измерва чрез количествено определяне на нетната експозиция към всяка валута различна от Лев и Евро като процент от нетните активи на Фонда.

- лихвен риск- дейностите по управление на риска имат за цел оптимизирането на нетния доход от лихви при дадени пазарни лихвени равнища в съответствие с бизнес стратегиите. Процедурите по управление на лихвения риск се прилагат от гледна точка на чувствителността на Фонда спрямо промени в лихвените равнища.

- ценови риск- основният ценови риск, на който е изложен Фонда е свързан с инвестициите в капиталови ценни книжа.

- кредитен риск- При управление на кредитния риск ПОАД наблюдава риска от неизпълнение на ангажименти от страна на контрагенти при операции с финансови инструменти. При наблюдението на рисковите експозиции се отчитат колебанията в справедливата стойност на финансовите инструменти.

Детайлна информация за рисковете е оповестена в пояснение 16 към финансовия отчет Политика по управление на риска.

Г. ПЕРСПЕКТИВИ И ЦЕЛИ

Основна цел пред ръководството на ПОАД „ЦКБ - Сила“ АД през 2024 год. ще бъде запазване и увеличаване на пазарния дял на Фонда в контекста на променената конкурентна среда. Усилията ни при инвестиране на средствата на осигурените лица ще бъдат насочени към адекватно управление в зависимост от прогнозите за динамичен финансов пазар не само в България, а в световен аспект, с оглед постигането на умерена доходност при разумни нива на риска.

Годишният доклад за управлението е одобрен от Управителния съвет на ПОАД „ЦКБ-Сила“ АД и е подписан на 15 март 2024 г.:

Изпълнителни директори на ПОАД „ЦКБ – Сила“ АД:

SAVA
MARINOV
STOYNOV
Digitally signed by
SAVA MARINOV
STOYNOV
Date: 2024.04.01
10:52:18 +03'00'

САВА Стойнов

GEORGE
TODOROV
TODOROV
Digitally signed
by GEORGE
TODOROV
TODOROV
Date: 2024.04.01
10:42:33 +03'00'

Георги Тодоров

KIRIL
NIKOLOV
CHERVENKOV
Digitally signed by KIRIL
NIKOLOV CHERVENKOV
Date: 2024.04.01
08:38:51 +03'00'

Кирил Червенков

PCM БГ ООД

Адрес седалище и управление:

ул. Хан Омуртаг 8

1124 София, България

Адрес за кореспонденция:

ул. Проф. Фритьоф Нансен 9, ет.7

1142 София, България

Т: +359 2 987 55 22

Т: +359 2 987 55 33

E: office@rsmbg.bg

W: www.rsmbg.bg

Кроу България Одит ЕООД

ул. Шести Септември № 55, 1142 София

Т (+3592) 44 565 91, (+35952) 42 660 71

E office@crowe.bg

W www.crowe.bg

ДОКЛАД НА НЕЗАВИСИМИТЕ ОДИТОРИ

До акционерите на

ПОАД „ЦКБ-СИЛА“ АД

Гр. София

Доклад относно одита на финансовия отчет

Мнение

Ние извършихме одит на финансовия отчет на Универсален пенсионен фонд „ЦКБ-СИЛА“ („Фонда“), съдържащ отчета за нетните активи на разположение на осигурените лица към 31 декември 2023 г., отчета за промени в нетните активи на разположение на осигурените лица и отчета за паричните потоци за годината, завършваща на тази дата, както и пояснителните приложения към финансовия отчет, съдържащи съществена информация за счетоводната политика и друга пояснителна информация.

По наше мнение, приложеният финансов отчет дава вярна и честна представа за финансовото състояние на Фонда към 31 декември 2023 г., неговите финансови резултати от дейността и паричните му потоци за годината, завършваща на тази дата, в съответствие с Международните стандарти за финансово отчитане (МСФО), приети от Европейския съюз (ЕС).

База за изразяване на мнение

Ние извършихме нашия одит в съответствие с Международните одиторски стандарти (МОС). Нашите отговорности съгласно тези стандарти са описани допълнително в раздела от нашия доклад „Отговорности на одиторите за одита на финансовия отчет“.

Ние сме независими от Фонда и управляващото го дружество ПОАД „ЦКБ-СИЛА“ АД в съответствие с Международния етичен кодекс на професионалните счетоводители (включително Международни стандарти за независимост) на Съвета за международни стандарти по етика за счетоводители (Кодекса на СМСЕС), заедно с етичните изисквания на Закона за независимия финансов одит (ЗНФО), приложими по отношение на нашия одит на финансовия отчет в България, като ние изпълнихме и нашите други етични отговорности в съответствие с изискванията на ЗНФО и Кодекса на СМСЕС. Ние считаме, че одиторските доказателства, получени от нас, са достатъчни и уместни, за да осигурят база за нашето мнение.

Ключови одиторски въпроси

Ключови одиторски въпроси са тези въпроси, които съгласно нашата професионална преценка са били с най-голяма значимост при одита на финансовия отчет за текущия период. Тези въпроси са разгледани като част от нашия одит на финансовия отчет като цяло и формирането на нашето мнение относно него, като ние не предоставяме отделно мнение относно тези въпроси.

ДОКЛАД НА НЕЗАВИСИМИТЕ ОДИТОРИ (продължение)

Оценка по справедлива стойност на финансовите активи, отчитани по справедлива стойност в печалбата или загубата

Пояснения 6 Финансови активи, отчитани по справедлива стойност в печалбата или загубата, 13 Печалби от финансови активи, нетно, 16 Политика по управление на риска и 18 Определяне на справедлива стойност	
Ключов одиторски въпрос	Как този ключов одиторски въпрос беше адресиран при проведения от нас одит
<p>Към 31.12.2023 г. Фондът притежава финансови активи, отчитани по справедлива стойност в печалбата или загубата с балансова стойност в размер на 1,638,097 хил. лв. (31.12.2022 г. – 1,363,773 хил. лв.) Тези активи представляват 92% (2022 г. 90%) от общите активи на Фонда, поради това се определят като ключов фактор за резултатите от дейността на Фонда и размера на нетните му активи.</p> <p>При оценката на справедливата стойност на финансовите активи Фондът използва различни методи и прави предположения, които се основават на пазарните условия, съществуващи на всяка отчетна дата. Част от необходимите данни за оценките могат да бъдат получени сравнително лесно – като пазарни цени и лихвени проценти. Определянето на посочените справедливи стойности изисква прилагането на преценки по отношение на източниците за пазарни цени, идентифицирането на активен пазар, както и подходящо използвани методи и техники за оценяването им.</p> <p>Настоящата макроикономическа среда, която е резултат от съчетанието на последиците от геополитическите рискове, нестабилните нива на инфляция и лихвените проценти, влошен бизнес климат и несигурност по отношение на бъдещото развитие, поставя значителни предизвикателства при прогнозиране на очаквани показатели и параметри, използвани при определянето на справедливата стойност.</p> <p>Поради значимостта на горепосочените обстоятелства ние същохме, че определянето на справедливата стойност на финансовите активи, отчитани по справедлива стойност в печалбата или загубата е ключов одиторски въпрос.</p>	<p>По време на нашия одит, одиторските ни процедури включваха, без да са ограничени до:</p> <ul style="list-style-type: none"> - преглед, анализ и оценка на прилаганата счетоводна политика за последваща оценка и представяне на финансовите активи на Фонда от гледна точка на изискванията на МСФО и българското законодателство; - оценка на адекватността на политиките и процедурите, на дизайна и ефективността на внедрените ключови контроли, свързани с процеса на определяне на справедливата стойност на финансовите инструменти; - проучващи запитвания, отправени към експертите на Фонда, относно свързаните процеси на оценяването и наблюдаемостта на външните данни, използвани от Фонда; - детайлен тест по същество на оценката на справедливата стойност на финансови активи към 31.12.2023 г. чрез получаването от независими източници на справедливи цени; - тест на ежедневните преоценки до справедлива стойност на база извадка; - критичен преглед на активността на пазарите, които се използват като референтни за целите на оценките на финансовите активи на Фонда, чрез анализ на честотата и обема на извършваните транзакции и възможността ценовата информация да се предоставя на продължаваща база; критична оценка и анализ, с участието на експерти на одиторите на уместността на ключовите методи за оценка, включително направените предположения, приложени дисконтовите фактори, очакван ръст и други ключови показатели, използвани при определянето на справедливата стойност на финансови активи, за които няма котирани цени от активен пазар; - потвърждение на информацията за номиналната стойност на инвестициите към 31.12.2023 г. от трети страни; - оценка на адекватността на оповестяванията във финансия отчет, включително оповестяванията на основните методи за оценка на финансовите активи и свързаните с тях предположения, преценки и допускания, спрямо изискванията на МСФО, приети от ЕС.

ДОКЛАД НА НЕЗАВИСИМИТЕ ОДИТОРИ (продължение)

Друга информация, различна от финансовия отчет и одиторския доклад върху него

Управителния съвет на ПОАД „ЦКБ-СИЛА“ АД (Ръководството) носи отговорност за другата информация. Другата информация се състои от доклад за дейността, изготвен от ръководството съгласно Закона за счетоводството, но не включва финансовия отчет и нашия одиторски доклад върху него.

Нашето мнение относно финансовия отчет не обхваща другата информация и ние не изразяваме каквато и да е форма на заключение за сигурност относно нея, освен ако не е изрично посочено в доклада ни и до степента, до която е посочено. Във връзка с нашия одит на финансовия отчет, нашата отговорност се състои в това да прочетем другата информация и по този начин да преценим дали тази друга информация е в съществено несъответствие с финансовия отчет или с нашите познания, придобити по време на одита, или по друг начин изглежда да съдържа съществено неправилно докладване. В случай че на базата на работата, която сме извършили, ние достигнем до заключение, че е налице съществено неправилно докладване в тази друга информация, от нас се изисква да докладваме този факт. Нямаме какво да докладваме в това отношение.

Отговорност на ръководството и лицата, натоварени с общо управление за финансовия отчет

Ръководството носи отговорност за изготвянето и достоверното представяне на този финансов отчет в съответствие с Международните стандарти за финансово отчитане (МСФО), приети от ЕС и българското законодателство, както и за такава система за вътрешен контрол, каквато ръководството определя като необходима за осигуряване изготвянето на финансови отчети, които не съдържат съществени неправилни отчитания, независимо дали дължащи се на измама или грешка.

При изготвяне на финансовия отчет ръководството носи отговорност за оценяване на способността на Фонда да продължи да функционира като действащо предприятие, оповестявайки, когато това е приложимо, въпроси, свързани с предположението за действащо предприятие и използвайки счетоводната база на основата на предположението за действащо предприятие, освен ако ръководството не възнамерява да ликвидира Фонда или да преустанови дейността му, или ако ръководството на практика няма друга алтернатива, освен да постъпи по този начин.

Надзорния съвет и Одитния комитет на ПОАД „ЦКБ-СИЛА“ АД (Лицата, натоварени с общо управление), носят отговорност за осъществяването на надзор над процеса по финансово отчитане на Фонда.

Отговорности на одиторите за одита на финансовия отчет

Нашите цели са да получим разумна степен на сигурност относно това дали финансовият отчет като цяло не съдържа съществени неправилни отчитания, независимо дали дължащи се на измама или грешка, и да издадем одиторски доклад, който да включва нашето одиторско мнение. Разумната степен на сигурност е висока степен на сигурност, но не е гаранция, че одит, извършен в съответствие с МОС, винаги ще разкрива съществено неправилно отчитане, когато такова съществува. Неправилни отчитания могат да възникнат в резултат на измама или грешка и се считат за съществени, ако би могло разумно да се очаква, че те, самостоятелно или като съвкупност, биха могли да окажат влияние върху икономическите решения на потребителите, вземани въз основа на този финансов отчет.

Като част от одита в съответствие с МОС, ние използваме професионална преценка и запазваме професионален скептицизъм по време на целия одит. Ние също така:

- идентифицираме и оценяваме рисковете от съществени неправилни отчитания във финансовия отчет, независимо дали дължащи се на измама или грешка, разработваме и изпълняваме одиторски процедури в отговор на тези рискове и получаваме одиторски доказателства, които да са достатъчни и уместни, за да осигурят база за нашето мнение. Рискът да не бъде разкрито съществено неправилно отчитане, което е резултат от грешка, тъй като измамата може да включва тайно споразумяване, фалшифициране, преднамерени пропуски, изявления за въвеждане на одитора в заблуджение, както и пренебрегване или заобикаляне на вътрешния контрол;
- получаваме разбиране за вътрешния контрол, имащ отношение към одита, за да разработим одиторски процедури, които да са подходящи при конкретните обстоятелства, но не с цел изразяване на мнение относно ефективността на вътрешния контрол на Фонда;
- оценяваме уместността на използваните счетоводни политики и разумността на счетоводните приблизителни оценки и свързаните с тях оповестявания, направени от ръководството;
- достигаме до заключение относно уместността на използване от страна на ръководството на счетоводната база на основата на предположението за действащо предприятие и, на базата на получените одиторски доказателства, относно това дали е налице съществена несигурност, отнасяща се до събития или условия, които биха могли да породят значителни съмнения относно способността на Фонда да продължи да функционира като действащо предприятие. Ако ние достигнем до заключение, че е налице съществена

ДОКЛАД НА НЕЗАВИСИМИТЕ ОДИТОРИ (продължение)

несигурност, от нас се изисква да привлечем внимание в одиторския си доклад към свързаните с тази несигурност оповестявания във финансовия отчет или в случай че тези оповестявания са неадекватни, да модифицираме мнението си. Нашите заключения се основават на одиторските доказателства, получени до датата на одиторския ни доклад. Бъдещи събития или условия обаче могат да станат причина Фонда да преустанови функционирането си като действащо предприятие;

- оценяваме цялостното представяне, структура и съдържание на финансовия отчет, включително оповестяванията, и дали финансовият отчет представя основополагащите за него сделки и събития по начин, който постига достоверно представяне.

Ние комуникираме с лицата, натоварени с общо управление, наред с останалите въпроси, планирания обхват и време на изпълнение на одита и съществените констатации от одита, включително съществени недостатъци във вътрешния контрол, които идентифицираме по време на извършвания от нас одит.

Ние предоставяме също така на лицата, натоварени с общо управление, изявление, че сме изпълнили приложимите етични изисквания във връзка с независимостта и че ще комуникираме с тях всички взаимоотношения и други въпроси, които биха могли разумно да бъдат разглеждани като имащи отношение към независимостта ни, а когато е приложимо, и свързаните с това предпазни мерки.

Сред въпросите, комуникирани с лицата, натоварени с общо управление, ние определяме тези въпроси, които са били с най-голяма значимост при одита на финансовия отчет за текущия период и които следователно са ключови одиторски въпроси. Ние описваме тези въпроси в нашия одиторски доклад, освен в случаите, в които закон или нормативна уредба възпрепятства публичното оповестяване на информация за този въпрос или когато, в изключително редки случаи, ние решим, че даден въпрос не следва да бъде комуникиран в нашия доклад, тъй като би могло разумно да се очаква, че неблагоприятните последствия от това действие биха надвишли ползите от гледна точка на обществения интерес от тази комуникация.

Ние сме солидарно отговорни за изпълнението на нашия одит и за изразеното от нас одиторско мнение, съгласно изискванията на ЗНФО, приложим в България. При поемане и изпълнение на ангажимента за съвместен одит, във връзка с който докладваме, ние сме се ръководили и от Насоките за изпълнение на съвместен одит, издадени на 13.06.2017 г. от Института на дипломираните експерт-счетоводители в България и от Комисията за публичен надзор над регистрираните одитори в България.

Доклад във връзка с други законови и регуляторни изисквания

Допълнителни въпроси, които поставя за докладване Законът за счетоводството

В допълнение на нашите отговорности и докладване съгласно МОС, описани по-горе в раздела „Друга информация, различна от финансовия отчет и одиторски доклад върху него“ по отношение на доклада за дейността, ние изпълняме и процедурите, добавени към изискванията по МОС, съгласно „Указания относно нови и разширени одиторски доклади и комуникация от страна на одитора“ на професионалната организация на регистрираните одитори в България, Института на дипломираните експерт-счетоводители (ИДЕС). Тези процедури касаят проверки за наличието, както и проверки на формата и съдържанието на тази друга информация с цел да ни под помогнат във формиране на становища относно това дали другата информация включва оповестяванията и докладванията, предвидени в Глава седма от Закона за счетоводството, приложим в България.

Становище във връзка с чл. 37, ал. 6 от Закона за счетоводството

На базата на извършените процедури, нашето становище е, че:

- (а) информацията, включена в доклада за дейността за финансовата година, за която е изготвен финансовият отчет, съответства на финансовия отчет;
- (б) докладът за дейността е изготвен в съответствие с изискванията на Глава седма от Закона за счетоводството.

Докладване съгласно чл. 10 от Регламент (ЕС) № 537/2014 във връзка с изискванията на чл. 59 от Закона за независимия финансов одит

Съгласно изискванията на Закона за независимия финансов одит във връзка с чл. 10 от Регламент (ЕС) № 537/2014, ние докладваме допълнително и изложената по-долу информация:

- “PCM БГ” ООД и “Кроу България Одит” ЕООД са назначени за задължителни съвместни одитори на финансовия отчет на Фонда за годината, завършила на 31 декември 2023 г. от общото събрание на акционерите на ПОАД „ЦКБ-СИЛА“ АД, проведено на 28.06.2023 г., за период от една година.

ДОКЛАД НА НЕЗАВИСИМИТЕ ОДИТОРИ (продължение)

- Одитът на финансовия отчет за годината, завършила на 31 декември 2023 г. на Фонда представлява първа поредна година на непрекъснат ангажимент за задължителен одит на това предприятие, извършен от „PCM БГ“ ООД и шеста поредна година за „Кроу България Одит“ ЕООД.
- В подкрепа на съвместното одиторското мнение ние сме предоставили в раздел „Ключови одиторски въпроси“ описание на най-важните оценени рискове, обобщение на отговора на съвместните одитори и важни наблюдения във връзка с тези рискове, когато е целесъобразно.
- Потвърждаваме, че изразеното от нас съвместно одиторско мнение е в съответствие с допълнителния доклад, представен на одитния комитет на ПОАД „ЦКБ-СИЛА“ АД, съгласно изискванията на чл. 60 от Закона за независимия финансов одит.
- Потвърждаваме, че не сме предоставяли посочените в чл. 64 от Закона за независимия финансов одит забранени услуги извън одита.
- Потвърждаваме, че при извършването на одита сме запазили своята независимост спрямо Фонда и управляващото го дружество ПОАД „ЦКБ-СИЛА“ АД.
- За периода, за който се отнася извършения от нас задължителен одит, освен одита, съвместните одитори са предоставили следните услуги на ПОАД „ЦКБ-СИЛА“ АД и управляваните от него фондове, които не са посочени в доклада за дейността или финансовия отчет на Фонда:
  - ангажимент по изпълнение на договорни процедури съгласно изискванията Международен стандарт за свързани по съдържание услуги (МСССУ) 4400 (преработен) Ангажименти за договорени процедури за издаване на доклад на съвместните регистрирани одитори съгласно изискванията на чл. 187, ал. 3, т. 2 и чл. 252 от КСО относно съответствие на историческата финансова информация между годишните отчети за надзорни цели на ПОАД „ЦКБ-СИЛА“ АД и управляваните от него фондове, изготвени към и за годината, завършваща на 31 декември 2023 г. съгласно изискванията на Наредба № 63 и одитирани от нас годишни финансови отчети на ПОАД „ЦКБ-СИЛА“ АД и управляваните от него фондове, изготвени в съответствие със Закона за счетоводството и МСФО, приети от ЕС, за годината, завършваща на 31 декември 2023 г.
  - ангажимент по изпълнение на договорни процедури съгласно изискванията на Международен стандарт за свързани по съдържание услуги (МСССУ) 4400 (преработен) Ангажименти за договорени процедури, по отношение на системата за управление на ПОАД „ЦКБ-СИЛА“ АД към 31.12.2023 г., за издаване на съвместен доклад на регистрираните одитори съгласно изискванията на чл. 187, ал. 3, т. 3 от КСО относно съответствието на системата за управление на ПОАД „ЦКБ-СИЛА“ АД с изискванията на КСО и актовете по прилагането му.

01.04.2024 г.

гр. София, България

За PCM БГ ООД
Одиторско дружество, рег.№173

д-р Мариана Михайлова
Управител

д-р Мариана Михайлова
Регистриран одитор, отговорен за одита

Адрес седалище и управление:
ул. Хан Омуртаг 8

1124 София, България
Адрес за кореспонденция:
ул. Проф. Фритьоф Нансен 9, ет.7
1142 София, България

Mariana
Petrova
Mihaylova

Digitally signed by
Mariana Petrova
Mihaylova
Date: 2024.04.01
13:17:31 +02'00'

Mariana
Petrova
Mihaylova

Digitally signed by
Mariana Petrova
Mihaylova
Date: 2024.04.01
11:41:29 +02'00'

За Кроу България Одит ЕООД
Одиторско дружество, рег.№167

Гюляй Рахман
Управител

Даниела Григорова
Регистриран одитор, отговорен за одита

ул. Шести Септември №55
1142 София, България

GYULYAY
MYUMYUN
RAHMAN

Digitally signed by
GYULYAY MYUMYUN
RAHMAN
Date: 2024.04.01
12:00:55 +03'00'

Daniela
Kancheva

Digitally signed by
Daniela Kancheva
Grigorova
Date: 2024.04.01 11:14:35
+03'00'

Отчет за нетните активи на разположение на осигурените лица
към 31 декември

Пояснение	2023 '000 лв.	2022 '000 лв.
Активи		
Инвестиционни имоти	5 76 608	72 770
Финансови активи, отчитани по справедлива стойност в печалбата или загубата	6 1 638 097	1 363 773
Вземания	7 45 402	36 512
Парични средства и парични еквиваленти	8 29 849	40 626
Общо активи	1 789 956	1 513 681
Пасиви		
Задължения за изплащане на осигурените лица	-	-
Задължения към свързани лица	12 1 676	957
Задължения, свързани с инвестиции	10 183	177
Задължения по превеждане на средства по чл. 46 от КСО		5 722 4 320
Други задължения		14 23
Общо пасиви	7 595	5 477
Нетни активи на разположение на осигурените лица	9 1 782 361	1 508 204

Финансовият отчет на страници от 1 до 48 е одобрен за издаване от Управителния съвет на ПОАД „ЦКБ-Сила“ АД и е подписан на 15 март 2024 г.

Димитър Моллов
Съставител

Dimitar
Kanchev
Mollov
Digital signature by Dimitar Kanchev Mollov
Date: 2024.04.01
08:23:49 +03'00'

Дата: 15.03.2024 г.

За РСМ БГ ООД
Одиторско дружество, рег. № 173

д-р Мариана Михайлова
Управител

Mariana
Petrova
Mihaylova
Digital signature by Mariana Petrova
Mihaylova
Date: 2024.04.01
13:16:45 +02'00'

д-р Мариана Михайлова
Регистриран одитор, отговорен за одита

Сава Стойнов
Изпълнителен директор

Кирил Червенков
Изпълнителен директор
Сава Стойнов
Изпълнителен директор

За Кроу България Одит ЕООД
Одиторско дружество, рег. № 167

SAVA
MARINOV
STOYNOV
Digital signature by SAVA MARINOV
STOYNOV
Date: 2024.04.01
10:53:13 +03'00'

KIRIL
NIKOLOV
CHERVENKOV
Digital signature by KIRIL NIKOLOV
CHERVENKOV
Date: 2024.04.01
08:39:24 +03'00'

Гюляй Рахман
Управител

Даниела Григорова
Регистриран одитор, отговорен за одита

GYULYAY MYUMYUN
RAHMAN
Digital signature by GYULYAY MYUMYUN RAHMAN
Date: 2024.04.01 11:59:42
+03'00'

Daniela Kancheva
Grigorova
Digital signature by Daniela Kancheva Grigorova
Date: 2024.04.01 11:17:22 +03'00'

Отчет за промените в нетните активи на разположение на осигурените лица за годината, приключваща на 31 декември

	Пояснение	2023 '000 лв.	2022 '000 лв.
Приходи от лихви	13	35 309	24 196
Приходи от дивиденти	13	13 624	9 587
Нетна печалба / (загуба) от оценка на финансови активи по справедлива стойност в печалбата или загубата	13	94 831	(73 194)
Нетна печалба / (загуба) от валутна преоценка	13	(6 835)	16 590
Нетна печалба от сделки с финансови активи	13	1 649	799
Нетни приходи от инвестиционни имоти	5	4 594	1 109
Приходи от възстановена/ (Разходи за) обезценка	7	256	(13)
Други разходи		-	(15)
Печалба/(загуба) от инвестиране на средствата на Фонда		143 428	(20 941)
Удръжки и такси от осигурителните вноски за управляващото дружество	11	(19 154)	(17 087)
Оперативен резултат		124 274	(38 028)
Вноски за осигурени лица и лихви от НАП	9	185 691	162 414
Средства на лица, възстановили осигуряването си по чл. 124а от КСО	9	511	260
Постъпили суми за осигурени лица, прехвърлени от други пенсионни фондове	9	103 141	60 925
Прехвърлени средства от резерва на ПОД за гарантиране на брутния размер на вносите		1	-
Увеличения, свързани с осигурителни вноски		289 344	223 599
Изплатени суми по осигурителни договори	9	(4 183)	(4 361)
Преведени суми на лица, преминали в други пенсионни фондове или към схеми на ЕС	9	(111 475)	(122 258)
Средства на лица, променили осигуряването си по реда на чл. 46 от КСО	9	(12 403)	(7 704)
Прехвърлени средства към ФИПП за изплащане на пожизнени пенсии		(3 830)	(1 648)
Прехвърлени средства към ФИПП на осигурени лица без наследници		(19)	(13)
Прехвърлени средства към ФРП за извършване на разсрочени плащания		(7 551)	(4 673)
Намаления, свързани с осигурителни вноски		(139 461)	(140 657)
Изменение в нетните активи на разположение на осигурените лица		274 157	44 914
Нетни активи на разположение на осигурените лица в началото на годината	9	1 508 204	1 463 290
Нетни активи на разположение на осигурените лица в края на годината	9	1 782 361	1 508 204
Финансовият отчет на страници от 1 до 48 е одобрен за издаване от Управителния съвет на ПОАД „ЦКБ-Сила“ АД и е подписан на 15 март 2024 г.			
Димитър Моллов Съставител	Dimitar Kanchev Mollov	Digital signature by Dimitar Kanchev Mollov Date: 2024.04.01 08:24:22 +03'00'	SAVA MARINOV STOYNOV
Дата: 15.03.2024 г.			Digital signature by SAVA MARINOV STOYNOV Date: 2024.04.01 10:53:58 +03'00'
За РСМ БГ ООД Одиторско дружество, рег. № 173	Mariana Petrova Mihaylova	Digital signature by Mariana Petrova Mihaylova Date: 2024.04.01 13:16:00 +02'00'	KIRIL NIKOLOV CHERVENKOV
д-р Мариана Михайлова Управител	Mariana Petrova Mihaylova	Digital signature by Mariana Petrova Mihaylova Date: 2024.04.01 11:43:12 +02'00'	GYULYAY MYUMYUN RAHMAN RAHMAN
д-р Мариана Михайлова Регистриран одитор, отговорен за одита	Mariana Petrova Mihaylova	Digital signature by Daniela Kancheva Grigorova Date: 2024.04.01 11:18:08 +03'00'	Daniela Kancheva Grigorova

Поясненията на страници от 4 до 48 представляват неразделна част от финансовия отчет.

**Отчет за паричните потоци
 За годината, приключваща на 31 декември**

	Пояснение	2023 '000 лв.	2022 '000 лв.
Оперативна дейност			
Постъпления, свързани с осигурени лица	9	185 688	162 413
Плащания, свързани с осигурени лица	9	(4 183)	(4 361)
Плащания към Фонда за изплащане на пожизнени пенсии	9	(3 849)	(1 661)
Плащания към Фонда за разсрочени плащания	9	(7 551)	(4 673)
Платени такси и други удръжки на управляващото дружество		(18 444)	(17 506)
Постъпления на средства за осигурени лица прехвърлени от други пенсионни фондове		25 502	9 719
Плащания на средства за осигурени лица прехвърлени към други пенсионни фондове		(33 836)	(71 052)
Постъпления, свързани с лица, възобновили осигуряването си по реда на КСО		511	260
Плащания, свързани с лица, променили осигуряването си по реда на КСО		(11 001)	(5 379)
Постъпления от резерв за гарантиране на брутните вноски в дружество		1	-
Други парични потоци за оперативна дейност, нетно		(248)	1 823
Получени лихви и дивиденти		43 655	31 787
Плащания по лихви		(33)	-
Придобиване на финансови активи		(322 571)	(388 992)
Постъпления от продажба на финансови активи		134 638	147 326
Плащания, свързани с инвестиционни имоти		(1 049)	(9 803)
Постъпления, свързани с инвестиционни имоти		2 067	1 775
Нетен паричен поток от оперативна дейност		(10 703)	(148 324)
Печалба/ (Загуба) от валутна преоценка на парични средства		(74)	3 514
Нетно увеличение / (намаление) на парични средства и парични еквиваленти		(10 777)	(144 810)
Парични средства и парични еквиваленти в началото на годината	8	40 626	185 436
Парични средства и парични еквиваленти в края на годината	8	29 849	40 626

Финансовият отчет на страници от 1 до 48 е одобрен за издаване от Управителния съвет на ПОАД „ЦКБ-Сила“ АД и е подписан на 15 март 2024 г.

Димитър Моллов Dimitar Kanchev Mollov
 Съставител Digitally signed by
 Date: 2024.04.01
 08:24:50 +03'00'

Дата: 15.03.2024 г.

За РСМ БГ ООД
 Одиторско дружество, рег. № 173

Д-р Мариана Михайлова
 Управител

Регистриран одитор, отговорен за одита

Сава Стойнов
 Изпълнителен директор

Кирил Червенков
 Изпълнителен директор

За Кроу България Одит ЕООД
 Одиторско дружество, рег. № 167

Гюляй Рахман
 Управител

Daniela Kancheva
 Даниела Григорова

Регистриран одитор, отговорен за одита

SAVA MARINOV STOYNOV

Date: 2024.04.01

10:54:50 +03'00'

KIRIL NIKOLOV

Digitally signed by KIRIL NIKOLOV

CHERVENKOV

Date: 2024.04.01 08:40:04

+03'00'

GYULYAY MYUMYUN RAHMAN

Digitally signed by GYULYAY

MYUMYUN RAHMAN

Date: 2024.04.01 12:00:28

+03'00'

Daniela Kancheva Grigorova

Digitally signed by Daniela

Kancheva Grigorova

Date: 2024.04.01 11:18:41 +03'00'

Пояснения към финансовия отчет

1. Обща информация

Универсален пенсионен фонд „ЦКБ – Сила“ (Фондът) е регистриран по ф.д. № 1820/2001 при Софийски градски съд и е с БУЛСТАТ 130480645.

Фондът е самостоятелно юридическо лице, което се управлява от ПОАД „ЦКБ – Сила“ АД (Дружеството) с ЕИК 825240908 и адрес на управление гр. София, бул. Цариградско шосе № 87. Фондът се представлява при взаимоотношенията си с трети лица заедно от г-н Сава Стойнов и г-н Георги Тодоров или от г-н Сава Стойнов и г-н Кирил Червенков, представляващи ПОАД „ЦКБ – Сила“ АД.

Управителният съвет на ПОАД „ЦКБ – Сила“ АД е в състав:

Сава Маринов Стойнов
Кирил Николов Червенков
Георги Тодоров Тодоров
Александър Богомилов Величков

Надзорният съвет на ПОАД „ЦКБ – Сила“ АД е в състав:

„ЦКБ ГРУП“ ЕАД
Александър Димитров Керезов
Николай Димитров Борисов

Държавната агенция за осигурителен надзор (ДАОН) е дала съгласие № 7/12 февруари 2001 г. за вписване на Универсален пенсионен фонд „ЦКБ – Сила“ в съда.

Фондът е създаден за неопределен срок.

Фондът не отговаря с активите си за задълженията и за загубите на Дружеството, което го управлява и представлява. Фондът няма служители.

Основната дейност на Фонда се извършва съгласно Кодекса за социално осигуряване в България (КСО), който регламентира държавното и допълнителното пенсионно осигуряване в страната и подзаконовите нормативни актове по прилагането му.

Осигуряването в Универсален пенсионен фонд „ЦКБ – Сила“ дава правото на лична допълнителна пожизнена пенсия за старост, която се получава отделно и независимо от пенсията от Държавно обществено осигуряване по Част първа на Кодекса за социално осигуряване и от допълнителната доброволна пенсия по реда на Част Втора, дял Втори от КСО.

Осигуряването във Фонда се извършва за лица родени след 31.12.1959 г., ако са осигурени при условията и по реда на част първа от КСО.

Основният принцип, по който се извършва осигуряването е капиталопокрiven, на база на дефинирани осигурителни вноски.

Осигурителни и пенсионни договори

Осигуряването за лична допълнителна пожизнена пенсия за старост се извършва въз основа на договор, склучен между Дружеството и осигурените лица за участие във Фонда – при избор на УПФ от осигуреното лице, в резултат на служебно разпределение, осъществено от НАП, както и при възстановяване на осигуряването в УПФ на лица при условията на чл. 124а от КСО или от прехвърляне на средства на лица от схеми на ЕС, ЕЦБ или на ЕИБ.

Право на придобиване на лична допълнителна пенсия за старост от универсален пенсионен фонд възниква, когато лицето навърши възрастта, посочена в чл. 68, ал. 1 от КСО. Лицето придобива правото на допълнителна пенсия за старост и до една година преди навършване на възрастта му за придобиване право на пенсия за осигурителен стаж и възраст по чл. 68, ал. 1 от КСО, при условие че натрупаните средства по индивидуалната му партида позволяват отпускане на такава пенсия в размер не по-малък от размера на минималната пенсия за осигурителен стаж и възраст по чл. 68, ал. 1 от КСО.

Осигурените лица във Фонда имат право на:

- допълнителна пожизнена пенсия за старост, чийто размер не може да бъде по-малък от 15 на сто от минималния размер на пенсията за осигурителен стаж и възраст по чл. 68, ал. 1 от КСО към датата на определянето му;
- разсрочено плащане на средствата при придобиване право на допълнителна пенсия за старост, ако средствата по индивидуалната им партида не достигат за отпускане на допълнителна пожизнена пенсия за старост;
- еднократно плащане на средствата при придобиване на право на допълнителна пенсия за старост, ако средствата им по индивидуалната партида са по-малко от трикратния размер на минималната пенсия за осигурителен стаж и възраст по чл. 68, ал. 1 от КСО;
- еднократно изплащане до 50% от средствата, натрупани по индивидуалната партида при трайно намалена работоспособност над 89.99 на сто;
- еднократно или разсрочено изплащане на натрупаната по индивидуалната партида сума на наследниците на починало осигурено лице и на пенсионер на Фонда.

Размерът на личната пожизнена допълнителна пенсия за старост се определя на основата на:

- натрупаните средства по индивидуалната партида, ако те са по-малко от брутния размер на преведените за лицето осигурителни вноски, пенсията се определя от средствата по партидата на лицето, допълнени до брутния размер на осигурителните вноски;
- таблицата за смъртност и средна продължителност на предстоящия живот, публикувана от Националния статистически институт;
- технически лихвен процент.

Техническият лихвен процент се определя и изменя от Управителния съвет на Дружеството и се одобрява от Комисията за финансов надзор.

Видовете пожизнени пенсии, които се отпускат от Дружеството, са:

1. пожизнена пенсия без допълнителни условия;
2. пожизнена пенсия с период на гарантирано изплащане;
3. пожизнена пенсия, включваща разсроченото изплащане на част от средствата до навършване на избрана от пенсионера възраст.

Периодът на гарантиралото изплащане на пенсията по т.2 може да бъде от две до десет години в зависимост от избора на осигуреното лице.

Срокът и размерът на разсроченото плащане, и размерът на пожизнената пенсия по т.3, се определят в зависимост от избора на осигуреното лице.

Пожизнените пенсии се изплащат от Фонда за изплащане на пожизнени пенсии.

Разсрочените плащания на лицата, на които не е отпусната допълнителна пожизнена пенсия за старост, се изплащат от Фонда за разсрочени плащания.

Двета фонда се представляват и управляват от Дружеството.

Осигурителният договор се прекратява в следните случаи:

- при смърт на осигуреното лице;
- при прехвърляне на средствата в универсален пенсионен фонд, управляван от друго пенсионно осигурително дружество, на осигурено лице, подписало действителен договор за осигуряване в универсален пенсионен фонд, управляван от друго пенсионноосигурително дружество, и за което процедурата за промяна на участие не е прекратена.
- при еднократен избор от осигуреното лице по реда на чл. 4б от КСО да промени осигуряването си от Фонда във фонд „Пенсии“ на ДОО, съответно във фонд „Пенсии за лицата по чл. 69“, не по-късно от 5 години преди възрастта по чл. 68, ал. 1 от КСО и ако не му е отпусната пенсия за осигурителен стаж и възраст.

Осигуряването се осъществява с месечни парични осигурителни вноски. Размерът им е определен в Кодекса за социално осигуряване като процент от осигурителния доход, за 2023 г. те са 5 на сто от дохода на осигуреното лице, като сумата се разпределя 56% за сметка на осигурителя и 44% за сметка на осигуреното лице.

Доходността от инвестирането на активите на Универсален пенсионен фонд „ЦКБ – Сила“ за периода 31.12.2021 г. - 29.12.2023 г. е 2.33 % на годишна база (по данни на КФН).

Основни данни за УПФ „ЦКБ – Сила“ за 2023 г.	‘000 лв.
Постъпили вноски през периода	185 691
Средства на лица възстановили осигуряването си в УПФ по реда на чл. 124а от КСО	511
Постъпили суми за осигурени лица, прехвърлени от други пенсионни фондове	103 141
Удържани такси и комисионни	19 154
Доход за разпределение	143 428
Всичко активи	1 789 956
Задължения към осигурените лица (дългосрочни)	1 764 997
Резерв за гарантиране на минимална доходност	17 364

2. Основа за изготвяне на финансовите отчети

2.1. Приложими стандарти

Финансовият отчет на Фонда е съставен в съответствие с Международните стандарти за финансово отчитане (МСФО), разработени и публикувани от Съвета по международни счетоводни стандарти (СМСС) и приети от Европейския съюз (МСФО, приети от ЕС). По смисъла на параграф 1, точка 8 от Допълнителните разпоредби на Закона за счетоводството, приложим в България, терминът „МСФО, приети от ЕС“

представляват Международните счетоводни стандарти (МСС), приети в съответствие с Регламент (ЕО) 1606/2002 на Европейския парламент и на Съвета.

2.2. База за изготвяне

Финансовият отчет е изгoten на базата на историческата цена, с изключение на финансовите активи, отчетени по справедлива стойност в печалбата или загубата и инвестиционните имоти, които са представени по справедлива стойност.

Финансовият отчет е съставен при спазване на принципа на действащо предприятие.

Към датата на изготвяне на настоящия финансов отчет ръководството е направило преценка на способността на Фонда да продължи своята дейност като действащо предприятие на база на наличната информация за предвидимото бъдеще. След извършения преглед на дейността на Фонда Ръководството очаква, че Фондът има достатъчно финансови ресурси, за да продължи оперативната си дейност в близко бъдеще и продължава да прилага принципа за действащо предприятие при изготвянето на финансния отчет.

2.3. Сравнителни данни

Фондът представя сравнителна информация в този финансов отчет за една предходна година.

Когато е необходимо, сравнителните данни се рекласифицират (и преизчисляват), за да се постигне съпоставимост спрямо промени в представянето в текущата година.

2.4. Функционална валута и валута на представяне

Финансовият отчет е съставен в български лева, което е функционалната валута на Фонда. Всички суми са представени в хиляди лева ('000 лв.), освен ако не е посочено друго.

2.5. Използване на оценки и допускания

Изготвянето на финансия отчет в съответствие с МСФО изисква ръководството да прави оценки, предвиждания и допускания, които влияят на прилагането на политиките и на отчетените суми на активи и пасиви, приходи и разходи. Реалният резултат може да бъде различен от тези очаквания.

Очакванията и основните допускания се преразглеждат във всеки отчетен период. Повторното преразглеждане на счетоводните оценки се признава в периода, в който оценката е преразгледана, когато преразглеждането се отнася само до този период, или в периода на преразглеждането и бъдещи периоди, ако преразглеждането оказва влияние на сегашния и на бъдещите периоди.

Информация за значителни позиции, които са засегнати от оценки на несигурността и критични допускания при прилагане на счетоводните политики, които имат най-значителен ефект върху сумите признати във финансия отчет, се съдържа в приложението по оценка на финансови инструменти.

3. Промени в счетоводната политика

3.1. Първоначално прилагане на нови стандарти и изменения към съществуващи стандарти, влезли в сила през текущия отчетен период

Следните изменения на съществуващи стандарти, издадени от Съвета за Международни счетоводни стандарти (CMSC) и приети от ЕС, са влезли в сила за текущия отчетен период и няма съществен ефект от първоначалното им прилагане:

- МСФО 17 „Застрахователни договори“, (включително промени в МСФО 17 от юни 2020 г. и декември 2021 г.)

- Изменения в МСС 1 Представяне на финансовите отчети и практически стандарт 2 Материални преценки
- Изменения в МСС 12 Данъци върху дохода – отсрочени данъчни активи и пасиви, възникващи от еднократни сделки
- Изменения в МСС 12 Данъци върху дохода – Международна данъчна реформа – Втори стълб
- Изменения в МСС 8 Промени в счетоводната политика, промени в счетоводните приблизителни оценки и грешки

3.2. Стандарти и изменения на съществуващи стандарти, издадени от CMCC и приети от ЕС, които все още не са влезли в сила

Към датата на одобряване на настоящия финансов отчет следните нови стандарти, издадени от CMCC и приети от ЕС, все още не са влезли в сила, не се очаква съществен ефект от първоначалното им прилагане:

- Изменения в **МСФО 16 Лизинг**: Задължение по лизинг при продажба и обратен лизинг, в сила от 1 януари 2024 г., приети от ЕС
- Изменения в МСС 1 Представяне на финансовите отчети: Класификация на пасивите като текущи и нетекущи, в сила от 1 януари 2024 г., приети от ЕС
- Изменения в МСС 1 Представяне на финансови отчети: Нетекущи пасиви, обвързани с финансови показатели, в сила от 1 януари 2024 г., приети от ЕС
- Фондът е изbral да не приема тези нови стандарти и измененията на съществуващите стандарти преди датата на влизането им в сила. Фондът очаква приемането на тези нови стандарти и измененията на съществуващи стандарти да не окаже съществен ефект върху финансовия отчет на Фонда в периода на първоначалното им прилагане.

3.3. Нови стандарти и изменения на съществуващи стандарти, издадени от CMCC, които все още не са приети от ЕС

По настоящем, МСФО, приети от ЕС, не се различават съществено от тези, приети от CMCC, с изключение на следните нови стандарти, изменения на съществуващи стандарти и нови разяснения, които все още не са одобрени от ЕС към датата на одобряване на настоящия финансов отчет (датите на влизане в сила, посочени по-долу са за пълните МСФО):

- Изменения в **МСС 7 Отчет за паричните потоци и МСФО 7 Финансови инструменти**: Оповестявания: Споразумения за финансиране на доставчици, в сила от 1 януари 2024 г., все още не са приети от ЕС
- Изменения в **МСС 21 Ефекти от промените в обменните курсове**: Липса на конвертируемост, в сила от 1 януари 2025 г., все още не са приети от ЕС

Фондът очаква приемането на тези нови стандарти, изменения на съществуващи стандарти и нови разяснения да не окаже съществен ефект върху финансовия отчет на Фонда в периода на първоначалното им прилагане.

4. Съществена информация за счетоводните политики

4.1. Сделки в чуждестранна валута

Сделките в чуждестранна валута се отчитат във функционалната валута на Фонда по официалния обменен курс към датата на сделката (обявения фиксинг на Българска народна банка). Печалбите и загубите от курсови разлики, които възникват при уреждането на тези сделки и преоценяването на паричните позиции в чуждестранна валута към края на отчетния период, се признават в печалбата или загубата.

Непаричните позиции, оценявани по историческа цена в чуждестранна валута, се отчитат по обменния курс към датата на сделката (не са преоценени). Непаричните позиции, оценявани по справедлива стойност в чуждестранна валута, се отчитат по обменния курс към датата, на която е определена справедливата стойност.

4.2. Отчитане по сегменти

Фондът развива дейност само в един икономически сектор поради правните ограничения и целта, за която е създаден. Поради тези причини няма да бъде показана информация за различни сегменти.

4.3. Приходи

Основните приходи на Фонда са от инвестиции, включващи преоценка на ценни книжа и инвестиционни имоти, реализирани печалби или загуби от сделки с ценни книжа и инвестиционни имоти, лихви от банкови влогове, депозити и лихвоносни ценни книжа, получени дивиденти.

Приходите от дивиденти се признават в печалбата или загубата в момента на възникване на правото за получаване на дивидента.

Приходите от лихви се начисляват текущо пропорционално на времевата база и чрез прилагане на метода на ефективната лихва за всички лихвоносни финансови активи.

Разликите от промените в оценката на финансовите инструменти спрямо пазарната им цена, се отчитат като текущ приход или разход от преоценки на финансови активи, отчетени по справедлива стойност в печалбата или загубата.

Разликата между отчетната стойност и продажната цена на финансовите инструменти, отчетени по справедлива стойност в печалбата или загубата, при сделки с тях, се признават като текущи приходи или разходи от операции с инвестиции.

4.4. Разходи

Разходи се признават в отчета за промените в нетните активи на разположение на осигурените лица към датата на тяхното възникване.

4.5. Инвестиционни имоти

Фондът отчита като инвестиционни имоти земя и сгради, държани с цел отдаване под наем при условия на оперативен лизинг или за увеличаване на стойността на имота, или и за двете, в съответствие с МСС 40 Инвестиционни имоти.

Инвестиционните имоти се признават като актив във финансовия отчет на Фонда само при условие, че са изпълнени следните две изисквания:

- вероятно е да бъдат получени бъдещи икономически изгоди от инвестиционните имоти;
- стойността на инвестиционните имоти може надеждно да бъде оценена.

Признаването се извършва обичайно от момента, в който всички ползи и рискове, свързани с актива са прехвърлени към Фонда.

Инвестиционните имоти се оценяват първоначално по цена на придобиване, включително разходите по сделката – например хонорари за правни услуги, данъци по прехвърляне на имота и други разходи по сделката. Текущите разходи, свързани с обслужването на актива не се включват в отчетната стойност, а се отчитат като преки разходи за инвестиционни имоти в отчета за промените в нетните активи на разположение на осигурените лица.

След първоначалното им признаване инвестиционните имоти, се отчитат като се използва моделът на справедливата стойност. Инвестиционните имоти се преоценяват

на тримесечна база и се включват в отчета за нетните активи на разположение на осигурените лица по пазарните им стойности. Те се определят от независими оценители с професионална квалификация и значителен професионален опит подходящи за характера и местонахождението на инвестиционните имоти, базрайки се на доказателства за пазарните условия.

Промени в справедливата стойност на инвестиционните имоти или стойността на продажбата на инвестиционния имот се отразява на реда „Нетни приходи от инвестиционни имоти“ в Отчета за промените в нетните активи на разположение на осигурените лица.

Последващите разходи, свързани с инвестиционни имоти, които вече са признати във финансовите отчети на Фонда, се прибавят към балансовата стойност на имотите, когато е вероятно Фондът да получи бъдещи икономически изгоди, надвишаващи първоначално оценената стойност на съществуващите инвестиционни имоти. Всички други последващи разходи се признават за разход в периода, в който са възникнали.

Фондът отписва инвестиционните си имоти при продажбата им или при трайното им изваждане от употреба, в случай че не се очакват никакви икономически изгоди от тяхната продажба. Печалбите или загубите, възникващи от изважддането им от употреба или продажбата им, се признават в Отчета за промените в нетните активи на разположение на осигурените лица и се определят като разлика между нетните постъпления от продажбата и балансовата стойност на актива. Приходите от наеми от инвестиционни имоти се признават в отчета за промените в нетните активи на разположение на осигурените лица в периода, за който се отнасят, независимо от начина на плащане.

4.6. Финансови инструменти

4.6.1. Финансови активи

Притежаваните от Фонда финансови активи включват следните категории: портфейл от финансови активи, който отговаря на дефиницията за държан за търгуване, не се държи нито за събиране на договорни парични потоци, нито за събиране на договорни парични потоци и продажба на финансови активи и кредити и вземания (включващи и паричните средства и паричните еквиваленти).

Класификация

Класификацията е в зависимост от същността и целите на финансовите активи към датата на първоначалното им признаване в отчета за нетните активи на разположение на осигурените лица и включва следните категории:

Кредити и вземания, отчетени по амортизирана стойност

Кредитите и вземанията, притежавани от Фонда, са недеривативни финансови активи с фиксирани или определяеми плащания, които не се котират на активен пазар.

Финансови активи, отчетени по справедлива стойност през печалба или загуба

Средствата на Фонда се инвестират при спазване принципите за постигане на максимална доходност, ликвидност и диверсификация на финансовите активи съгласно изискванията на пенсионното законодателство и вътрешните правила за дейност на пенсионноосигурителното дружество. Те включват инвестиции в държавни ценни книжа, корпоративни ценни книжа, акции и други. Тези инвестиционни цели определят класификацията на финансовите активи във Фонда като финансови активи, които са управлявани и чийто резултати се оценяват на база справедлива стойност, не се държат нито за събиране на договорни парични потоци, нито за събиране на договорни парични потоци и продажба на финансови активи. При управлението на Фонда, Дружеството се ръководи от информацията относно справедливата стойност на финансовите активи и

използва тази информация, за да оцени резултатите на финансовите активи и да взема инвестиционни решения.

Признаване и оценяване

Финансови активи, отчетени по справедлива стойност през печалба или загуба

Фондът признава финансовите инструменти, отчетени по справедлива стойност през печалба или загуба на датата на уреждане. От този момент Фондът отчита всички приходи и разходи, свързани с промяна на справедливата им стойност в отчета за промените в нетните активи на разположение на осигурените лица.

Финансовите инструменти, отчетени по справедлива стойност през печалба или загуба се отчитат по справедлива стойност при първоначално признаване, за която се приема цената им на придобиване без разходите по осъществяване на сделката. Разходите пряко свързани със сделката се признават в отчета за промените в нетните активи на разположение на осигурените лица при възникването им. Последващата оценка на тези инструменти е по справедлива стойност.

Кредити и вземания, отчетени по амортизирана стойност

Кредити и вземания се признават по справедлива стойност при първоначално признаване, за която се приема цената им на придобиване, към която се прибавят или съответно приспадат разходите пряко свързани с осъществяване на сделката.

След първоначалното им признаване, кредитите и вземанията се оценяват по амортизирана стойност, с използването на метода на ефективния лихвен процент (ЕЛП), намалена с провизията за обезценка. Амортизираната стойност се изчислява, като се вземат под внимание всякакви дисконти или премии при придобиването и такси, или разходи, които са неразделна част от ЕЛП.

Амортизацията по ЕЛП се включва във финансовите приходи в отчета за промените в нетните активи на разположение на осигурените лица. Загубите, възникващи от обезценка, се признават в отчета за промените в нетните активи като самостоятелен показател – разходи за обезценка. В края на всеки отчетен период Фондът признава коректив за загуби за очаквани кредитни загуби от вземанията и парични средства и парични еквиваленти. В края на всеки отчетен период Фондът актуализира оценката на изменението в кредитния риск на съответния финансова инструмент. Фондът оценява загубата от обезценка за финансова инструмент на стойност, която е равна на очакваните кредитни загуби за целия срок на инструмента, ако кредитният риск на финансова инструмент се е увеличил значително от първоначалното признаване. Ако кредитният риск на финансова инструмент не е значително увеличен от първоначалното признаване, Фондът оценява загубата от обезценка за дадения финансова инструмент на стойност, която е равна на очакваните кредитни загуби за 12 месеца.

При оценката за определяне на значително увеличение на кредитния риск Фондът отчита промяната в риска от настъпване на неизпълнение през очаквания срок на финансова инструмент, а не промяната в размера на очакваните кредитни загуби. За да направи тази оценка, Фондът сравнява риска от настъпване на неизпълнение по финансова инструмент към отчетната дата и към датата на първоначалното признаване и взема предвид разумната и аргументирана информация, достъпна без извършване на излишни разходи или усилия, която удостоверява значително увеличение на кредитния риск след първоначалното признаване. Фондът разглежда както количествена, така и качествена информация, която е разумна и подкрепяща, включително исторически опит и информация за бъдещо развитие. Следната информация се взема предвид при оценката дали кредитният риск се е увеличил значително след първоначалното признаване:

- съществуващо или очаквано значително влошаване на външния (ако е наличен) или вътрешния кредитен рейтинг на финансения инструмент;
- значимо влошаване на външните пазарни индикатори за кредитен риск за дадения финансов инструмент, например значително увеличение на кредитния спред, цените на суап за кредитно неизпълнение за дължника или продължителността на времето или степента, до която справедливатата стойност на финансов актив е по-ниска от амортизираната му стойност;
- съществуващи или прогнозни неблагоприятни промени в бизнес, финансови или икономически условия, които се очаква да причинят значително намаляване на способността на дължника да изпълнява задълженията си;
- съществуващо или очаквано значително влошаване на оперативните резултати на дължника;
- значителни увеличения на кредитния риск по отношение на други финансови инструменти на същия дължник;
- актуална или очаквана значителна неблагоприятна промяна в регуляторната, икономическата или технологичната среда на дължника, което води до значително намаляване на способността на дължника да изпълнява задълженията си по дълга.

Независимо от резултата от горната оценка, Фондът приема, че кредитният риск по даден финансов актив се е увеличил значително от първоначалното признаване, когато договорните плащания са просрочени с повече от 30 дни, освен ако Фондът не разполага с разумна и подкрепяща информация, която да показва друго.

Фондът редовно следи за ефективността на използвани критерии при определянето дали има значително увеличение на кредитния риск и ги преразглежда, за да подсигури, че критериите са в състояние да идентифицират значително увеличение на кредитния риск преди сумата да стане просрочена.

Фондът счита следните обстоятелства за настъпване на неизпълнение за целите на управление на вътрешния кредитен риск:

- нарушение на финансовите условия от страна на дължника; или
- информацията, разработена вътрешно или получена от външни източници, показва, че е малко вероятно дължникът да плати на кредиторите, включително на Фонда, изцяло (без да се отчитат обезпеченията, държани от Фонда).

Независимо от горния анализ, Фондът счита, че е настъпило неизпълнение, когато даден финансов актив е с над 90 дни просрочие, освен ако Фондът има разумна и подкрепяща информация, за да докаже, че по-голямо просрочие е по-подходящ критерий за неизпълнение.

Финансов актив е с кредитна обезценка, когато едно или повече събития оказват негативно въздействие върху оценката на бъдещите парични потоци от този финансов актив. Доказателство, че даден финансов актив е с кредитна обезценка, включва наблюдавани данни за следните събития:

- значителни финансови затруднения на емитента или дължника;
- нарушение на договора, като неизпълнение или събитие на просрочие;
- кредиторът(ите) на дължника, по икономически или договорни причини, свързани с финансовите затруднения на дължника, предоставя на дължника отстъпка (и), която кредиторът(ите) не би предоставил в противен случай;

г) става вероятно дължникът да влезе в несъстоятелност или друга финансова реорганизация; или

д) изчезването на активен пазар за този финансов актив поради финансови затруднения.

Измерването на очакваните кредитни загуби е функция от вероятността за неизпълнение, загубата при неизпълнение (т.е. размера на загубата при неизпълнение) и експозицията при неизпълнение. Оценката на вероятността за неизпълнение и загубата при неизпълнение се базира на исторически данни, коригирани с информация за бъдещото развитие, както е описано по-горе. Експозицията при неизпълнение за финансовите активи, се състои от брутната балансова стойност на активите към датата на отчетния период.

За финансовите активи очакваната кредитна загуба се оценява като разликата между всички договорни парични потоци, които се дължат на Фонда в съответствие с договора и всички парични потоци, които Фондът очаква да получи, дисконтирани с оригиналния ефективен лихвен процент. Фондът признава печалба или загуба от обезценка в отчета за промените в нетните активи за всички финансово инструменти със съответстваща корекция на тяхната балансова стойност в отчета за нетните активи на разположение на осигурените лица.

Отписване

Фондът отписва финансов актив, когато договорните права към паричните потоци от финансия актив изтекат, или когато прехвърли правата за получаване на договорните парични потоци от финансия актив в транзакция, в която се прехвърлят всички съществени рискове и печалби от притежаването на финансия актив. Всяко участие в прехвърлени финансни активи, което е създадено или запазено от Фонда, се признава като отделен актив или пасив.

Фондът извършва транзакция, при която прехвърля активи, признати в отчета за нетните активи на разположение на осигурените лица, но запазва част или всички съществени рискове и печалби от прехвърлените активи или част от тях. Ако са запазени част или всички съществени рискове и печалби, то прехвърлените активи не се отписват от отчета за нетните активи на разположение на осигурените лица. Прехвърляне на активи със запазване на част или всички съществени рискове и печалби са например сделки със заемане на ценни книжа или с ангажимент за обратно изкупуване.

При транзакции, при които Фондът нито запазва, нито прехвърля всички съществени рискове и печалби от притежаването на един финанс актив, той отписва актива, ако не запазва контрол над него. Правата и задълженията, запазени при прехвърлянето, се признават отделно съответно като активи и пасиви. При сделки, при които се запазва контрол над актива, Фондът продължава да признава актива до степента на участие, в зависимост от това доколко е изложено на промени в стойността на прехвърления актив.

Фондът отписва определени инвестиционни ценни книжа, когато бъдат определени като несъбирами - например, когато има информация, показваща, че дължникът е в тежко финансово затруднение и няма реалистична перспектива за възстановяване, напр. когато дължникът е бил ликвидиран или е влязъл в производство по несъстоятелност. Отписаните финансни активи все още могат да бъдат обект на дейности по принудително изпълнение съгласно процедурите за възстановяване на Фонда, като се вземат предвид правните консултации, когато е уместно. Всички възстановени суми се отчитат в печалбата или загубата.

4.6.2. Финансови пасиви

Финансовите пасиви включват задължения към Дружеството, управляващо Фонда, задължения по репо сделки и задължения, свързани с инвестиции.

Фондът признава финансовите пасиви на датата на възникване по справедлива стойност, нетно от преките разходи по транзакцията, а последващо по амортизирана стойност. Фондът отписва финансов пасив, когато неговите договорни задължения са изпълнени, отменени или истекат.

4.6.3. Принципи за оценка по справедлива стойност

Справедлива стойност е цена при нормална сделка за продажба на актив или за прехвърляне на пасив, която би се случила между пазарни участници към датата на оценка. Справедливата стойност е изходяща цена и се базира на предположението, че операцията по продажбата ще се реализира или на основния пазар за този актив или пасив, или в случай на липса на основен пазар – на най-изгодния пазар за актива или пасива. Както определеният като основен, така и най-изгодният пазар са такива пазари, до които Фондът задължително има достъп.

Справедливата стойност на финансовите инструменти се определя всеки ден на база пазарни котировки на цената им към края на предходния работен ден на активен пазар за този инструмент, без в нея да се включват разходите по осъществяване на сделката. Пазарът се счита за активен, ако борсовите цени са регулярни и лесно достъпни и представляват актуални и редовно осъществявани преки пазарни сделки.

Ако пазарът за даден финанс инструмент не е активен, Фондът установява справедливата стойност, използвайки ценообразуващи модели или техники на дисконтиране на паричните потоци. Избраната техника за оценка използва максимално пазарните данни, разчита възможно най-малко на специфични за Фонда оценки, включва всички фактори, които участниците в пазара биха взели предвид при определянето на цена, и е съвместима с приетите икономически методологии за ценообразуване на финансови инструменти. Данните за техниките за оценка удачно представят пазарните очаквания и измервания за факторите на рисък и доходност, присъщи на финансовия инструмент.

4.6.4. Печалби и загуби от последваща оценка

Всички печалби и загуби, възникнали в резултат на промени в справедливата стойност на финансови инструменти отчетени по справедлива стойност през печалба или загуба, се признават в отчета за промените в нетните активи на разположение на осигурените лица на ежедневна база.

Основните използвани методи за преоценка са посочени по-долу, в зависимост от типа на инструмента:

Акции и права, приети за търговия на регулиран пазар

Последваща оценка на акции, търгувани на регулиран пазар в държава членка, съответно на официален пазар на фондова борса или на друг организиран пазар в трета държава, които са включени в основен индекс на съответния пазар, се извършва по:

- цена на затваряне на този пазар за предходния работен ден, обявена в борсов бюлетин или електронна система за ценова информация на финансови инструменти;
- последна цена „купува“ за предходния работен ден, обявена в борсов бюлетин или електронна система за ценова информация на финансови инструменти, ако не може да се определи цена по предходната разпоредба.

Последваща оценка на акции, търгувани на регулиран пазар в държава членка, съответно на официален пазар на фондова борса или на друг организиран пазар в трета държава, извън посочените в предходната разпоредба, се извършва по по-ниската цена от:

- обявената на този пазар цена на затваряне за предходния работен ден, в случай че се осигурява непрекъсната ценова информация, от която са видни извършени сделки с достатъчна честота и обем за последните три последователни месеца преди текущия месец;
- последна цена "купува" за предходния работен ден, обявена в борсов бюлетин или електронна система за ценова информация, в случай че се осигурява непрекъсната ценова информация, от която са видни извършени сделки с достатъчна честота и обем за последните три последователни месеца преди текущия месец.

При невъзможност да се приложи начинът за оценка по предходните две разпоредби, последващата оценка на акции се извършва по един от следните методи и модели:

1. метод на пазарните множители на дружества аналоги чрез използване на модела на пазарните множители на дружество аналог;
2. метод на нетната балансова стойност на активите чрез използване на модела на нетната балансова стойност на активите; Следва да се разграничи това от пазарна оценка на активите. Данните се изчисляват от последните публикувани финансови отчети на Дружествата без допълнителни корекции в стойността на позициите от отчета;
3. метод на дисконтираните парични потоци чрез използване на:
  - а) модела на дисконтираните парични потоци на собствения капитал;
  - б) модела на дисконтираните парични потоци на дружеството, или
  - в) модела на дисконтираните дивиденти.

Последваща оценка на права или варанти по акции, търгувани на регулиран пазар в държава членка, съответно на официален пазар на фондова борса или на друг организиран пазар в трета държава, се извършва по по-ниската цена от цената на затваряне и последната цена "купува" за предходния работен ден, обявени в борсов бюлетин или електронна система за ценова информация.

При невъзможност да се приложи предходната разпоредба, последващата оценка на правата и варантите се извършва по справедлива стойност, определена посредством подходящ модел, посочен в правилата на Фонда.

Прилагането на даден метод следва да се аргументира подробно, като се обоснове методиката за изчисление на цените. Когато даден избран метод престане да бъде приложим за съответната ценна книга поради липса на публична информация или когато се получат съществени отклонения в оценката, изчислена по дадения метод, спрямо справедливата стойност, се избира друг метод, който дава по-точна оценка на справедливата стойност на ценната книга.

Акции и/или дялове, издадени от колективни инвестиционни схеми

Последваща оценка на акции или дялове на предприятия за колективно инвестиране, учредени в страната, се извършва по последната определена и обявена цена на обратно изкупуване до 12 часа в деня на оценката.

- В случаите, когато не е достигнат законово определеният минимален размер на нетната стойност на активите на предприятието за колективно инвестиране,

последващата оценка на издадените от него дялове се извършва по последната определена и обявена до 12 часа в деня на оценката емисионна стойност на един дял, намалена с размера на предвидените в правилата на Фонда разходи по емитирането и по обратното изкупуване на един дял.

- Ако не може да се определи цена по предходните две разпоредби, последващата оценка се извършва по обявената на съответния пазар цена на затваряне за предходния работен ден, в случай че се осигурява непрекъсната ценова информация, от която са видни извършени сделки с достатъчна честота и обем за последните три последователни месеца преди текущия месец.
- В случаите, когато не могат да се приложат предходните разпоредби последващата оценка на акциите, съответно на дяловете, се извършва или по последната определена и обявена цена на обратно изкупуване, или по справедлива стойност на една акция, съответно на един дял, определена по метода на нетната балансова стойност на активите съгласно последния вписан в публичния регистър на комисията счетоводен баланс на съответното предприятие за колективно инвестиране – която от двете величини е изчислена по най-актуални данни за нетните активи на предприятието.

Последваща оценка на акции, съответно на дялове на предприятията за колективно инвестиране, учредени извън страната, се извършва по последната определена и обявена цена на обратно изкупуване до 12 ч. българско време в деня на оценката.

- Ако не може да се определи цена по реда на предходната разпоредба, последващата оценка се извършва по обявената на съответния пазар цена на затваряне за предходния работен ден, в случай че се осигурява непрекъсната ценова информация, от която са видни извършени сделки с достатъчна честота и обем за последните три последователни месеца преди текущия месец.
- В случаите, когато не могат да се приложат предходните две разпоредби, последващата оценка на акциите, съответно на дяловете, се извършва или по последната определена и обявена цена на обратно изкупуване, или по справедлива стойност, определена по метода на нетната балансова стойност на активите съгласно последния оповестен счетоводен баланс на съответното предприятие за колективно инвестиране – която от двете величини е изчислена по най-актуални данни за нетните активи на предприятието. Извън тези случаи, когато правилата на предприятието за колективно инвестиране предвиждат определени условия, при които не се осъществява обратно изкупуване на акции, съответно на дялове, последващата им оценка се извършва по последната определена и обявена до 12 ч. българско време в деня на оценката нетна стойност на активите на една акция, съответно на един дял.
- Извън случаите по предходната разпоредба, когато правилата на предприятието за колективно инвестиране предвиждат определени условия, при които не се осъществява обратно изкупуване на акции, съответно на дялове, последващата им оценка се извършва по последната определена и обявена до 12 ч. българско време в деня на оценката нетна стойност на активите на една акция, съответно на един дял.

Облигации отговарящи на условията по чл. 176, ал. 1, т. 2 и 4 от Кодекса за социално осигуряване, приети за търговия на регулиран пазар

Последващата оценка на тези облигации, се извършва по:

- последна цена на склучена с тях сделка за предходния работен ден, обявена в борсов бюлетин или електронна система за ценова информация за финансови инструменти. Когато се обявява нетна цена, последващата оценка се извършва,

като към тази цена се прибави дължимият лихвен купон към датата, за която се отнася оценката.

- Ако не може да се определи цена по предходната разпоредба, последващата оценка се извършва по последна цена "купува" за предходния работен ден, обявена в борсов бюлетин или електронна система за ценова информация за финансови инструменти. Когато се обявява нетна цена, последващата оценка се извършва, като към тази цена се прибави дължимият лихвен купон към датата, за която се отнася оценката.
- При невъзможност да се приложат начините за оценка по предходните две разпоредби, се използва методът на дисконтираните парични потоци.

Ценни книжа отговарящи на условията по чл. 176, ал. 1, т. 3, 7 и 9 от Кодекса за социално осигуряване, които не се търгуват на регулирани пазари

Последващата оценка на тези ценни книжа се извършва по метода на дисконтираните парични потоци или по друг подходящ метод, посочен в Правилата на Фонда.

Държавни ценни книжа, издадени и приети за търговия на регулиран пазар в страната.

Последващата оценка на тези ценни книжа се извършва по:

- последна цена на сключена с тях сделка за предходния работен ден (ден „T“), обявена в борсовия бюлетин, към която се добавя дължимият лихвен купон за деня, за който се отнася оценката, обявен в бюлетина от ден „T-2“.
- Ако не може да се определи цена по предходната разпоредба, последващата оценка се извършва по последна цена "купува" за предходния работен ден (ден "T"), обявена в борсовия бюлетин, към която се добавя дължимият лихвен купон за деня, за който се отнася оценката, обявен в бюлетина от ден „T-2“.
- При невъзможност да се приложат начините за оценка по предходните две разпоредби, последващата оценка се извършва по средна цена на всяка емисия за предходния работен ден на вторичния междубанков пазар. Средната цена на емисия се формира като средноаритметична от цените „купува“ и „продава“, обявени от не по-малко от трима първични дилъри на държавни ценни книжа, определена по начин, посочен в правилата на Фонда.
- При невъзможност да се приложат начините за оценка по предходните три разпоредби, се използва методът на съпоставими цени за ценни книжа със сходни условия за плащане, падеж и рейтинг или други общоприети методи, определени в правилата на Фонда.

4.7. Договори за продажба и обратно изкупуване на ценни книжа

Ценни книжа могат да бъдат давани под наем или продавани с ангажимент за обратното им изкупуване (repo-сделка). Тези ценни книжа продължават да се признават в отчета за нетните активи в наличност за доходи, когато всички съществени рискове и изгоди от притежаването им остават за сметка на Фонда. В този случай се признава задължение към другата страна по договора в отчета за нетните активи в наличност за доходи, когато Фондът получи паричното възнаграждение.

Аналогично, когато Фондът взима под наем или купува ценни книжа с ангажимент за обратната им продажба (обратна repo-сделка), но не придобива рисковете и изгодите от собствеността върху тях, сделките се третират като предоставени обезпечени заеми, когато паричното възнаграждение е платено. Ценните книжа не се признават в отчета за нетните активи на разположение на осигурените лица.

Разликата между продажната цена и цената при обратното изкупуване се признава разсрочено за периода на договора, като се използва метода на ефективната лихва. Ценните книжа, отдадени под наем, продължават да се признават в отчета за нетните активи на разположение на осигурените лица. Ценнни книжа, взети под наем, не се признават в отчета за нетните активи на разположение на осигурените лица, освен ако не са продадени на трети лица, при което задължението за обратно изкупуване се признава като търговско задължение по справедлива стойност и последващата печалба или загуба се включва в нетния оперативен резултат.

4.8. Парични средства и парични еквиваленти

Фондът отчита като парични средства и парични еквиваленти наличните пари в брой, парични средства по банкови сметки, депозити с оригинален срок до три месеца, краткосрочни и високоликвидни инвестиции, които са лесно обръщаеми в паричен еквивалент и съдържат незначителен риск от промяна в стойността си.

4.9. Резерв за гарантиране на минимална доходност

Универсалният пенсионен фонд създава резерви за гарантиране на минималната доходност. Резервът се създава, когато УПФ постигне с над 40 на сто по-висока доходност на годишна база за 24 месечен период от средната постигната доходност от всички универсални пенсионни фондове или превишава с 3 процентни пункта средната - което от двете числа е по-голямо. КФН публикува средната постигната доходност на всеки три месеца. Редът за определяне на размера на резерва за гарантиране на минималната доходност се определя съгласно Кодекса за социалното осигуряване и Наредба N 12 на КФН от 10.12.2003 г.

4.10. Такси

Във връзка с осъществяването на дейността по управление на Фонда от Пенсионноосигурителното дружество (ПОАД), УПФ начислява и изплаща на ПОАД следните такси върху вносите, получени от осигурените лица:

- такса в размер на 3,75%, удържана от всяка вноска;
- 0.75% инвестиционна такса, определена годишно върху стойността на нетните активи в зависимост от периода, през който са управлявани.

При прехвърляне на средства от индивидуалната партида от един универсален фонд към друг не се събира такса.

При прехвърляне на средства от индивидуалната партида от универсален фонд към пенсионна схема на Европейския съюз при условията на чл. 343а или 343е от КСО се събира такса в размер на 10 лева.

4.11. Данъци

Приходите на Фонда не се облагат с данък по реда на Закона за корпоративното подоходно облагане.

Приходите от инвестиране на активите на Фонда, разпределени по индивидуалните партиди на осигурените лица, не се облагат с данък по смисъла на Закона за данъците върху доходите на физически лица. Услугите по допълнителното задължително пенсионно осигуряване не се облагат по реда на Закона за данък върху добавената стойност.

5. Инвестиционни имоти

Инвестиционните имоти на Фонда включват имоти, които се държат с инвестиционна цел.

Промени в балансовите стойности, отразени в Отчета за нетните активи на разположение на осигурените лица, могат да бъдат представени както следва:

	‘000 лв.
Балансова стойност към 1 януари 2022 г.	64 540
Новопридобити активи	7 836
Нетна печалба от промяна в справедлива стойност	394
Балансова стойност към 31 декември 2022 г.	72 770
Новопридобити активи	343
Нетна печалба от промяна в справедлива стойност	3 495
Балансова стойност към 31 декември 2023 г.	76 608

Инвестиционните имоти не са заложени като обезпечение по заеми.

Следните суми, свързани с инвестиционните имоти, са отразени в Отчета за промените в нетните активи на разположение на осигурените лица:

	2023 ‘000 лв.	2022 ‘000 лв.
Приходи от наеми	1 493	1 269
Други приходи от инвестиционни имоти	43	23
Преки оперативни разходи	(437)	(577)
Нетна промяна в справедливата стойност	3 495	394
	4 594	1 109

Условията в лизинговите споразумения са договорени поотделно за всеки договор и затова всеки договор следва да бъде разгледан самостоятелно. Лизинговите договори не съдържат изискването за спазване на конкретни финансови показатели или други изисквания, освен правото на собственост на лизингодателя.

Оценъчните техники, приложени при определянето справедливата стойност на инвестиционните имоти на Фонда съответстват на ниво 3 от въведената с МСФО 13 Йерархия на справедливите стойности по отношение на всички финансови и нефинансови активи и пасиви, попадащи в обхвата на стандарта. Справедливата стойност се определя на база изгответни оценки от независими оценители при претегляне на различните оценителски методи в зависимост от вероятността за събъдане на заложените хипотези при прилагане на въведената от МСФО 13 презумпция за определяне на справедливата стойност на база на пазарните очаквания за максимизиране на стойността на актива в зависимост от употребата му.

За инвестиционни имоти с балансова стойност 2 822 хил. лв. са налични ограничения при тяхната реализация, породени от законови разпоредби.

Техники за оценяване и значими ненаблюдаеми входящи данни

Следната таблица представя техниките за оценяване, използвани при оценяването на справедливите стойности на Ниво 3, както и използваните значими ненаблюдаеми входящи данни.

Техника за оценяване	Значими ненаблюдаеми входящи данни	Взаимовръзка между ключови ненаблюдаеми входящи данни и справедлива стойност
1/ Метод на сравнителните аналоги	Kо - Коефициент за офертност Кпл - Коефициент за площ Kф - коефициент за функционалност; Kс - коефициент за състояние; Kп - коефициент за пазарна реализация Kич - Коефициент за идеални части земя Kм - коефициент за местоположение;	При повишаване на коефициентите се повишава и пазарната стойност на имота
2/ Метод на приходната стойност	Kф – коефициент за функционалност; Kм – коефициент за местоположение; Kс – коефициент за състояние; Kп – коефициент за пазарна реализация;	При повишаване на коефициентите се повишава и пазарната стойност на имота
3/ Разходен метод	K - псп -Коефициент на пазарна стойност на производствени разходи /разходи за строителство/ за единица площ Kцк - Коефициент за ценови нива Kс – коефициент за състояние;	При повишаване на коефициентите се повишава и пазарната стойност на имота

Инвестиционните имоти към 31.12.2023 г. са както следва:

- Земи 24 732 хил. лв.
- Сгради 51 876 хил. лв.

Бъдещите постъпления по договорите за наем са както следва:

До 1 година '000 лв.	От 1 до 2 години '000 лв.	от 2 до 3 години '000 лв.	от 3 до 4 години '000 лв.	от 4 до 5 години '000 лв.	Над 5 години '000 лв.	Общо '000 лв.
1 418	608	535	405	403	1 764	5 133

Инвестиционните имоти са представени във финансовите отчети на Фонда като е използван модел на справедливата стойност - оценки на пазарната стойност на имотите към 31.12.2023 г., изгответи от независими оценители, притежаващи правоспособност за извършване на оценка на недвижими имоти съгласно Закона за независимите оценители.

Фондът няма поети ангажименти за придобиване на инвестиционни имоти през 2023 г.

6. Финансови активи, отчитани по справедлива стойност в печалбата или загубата

	Пояснение	2023 ‘000 лв.	2022 ‘000 лв.
Акции и права			
Акции и права на емитенти от България		443 956	388 544
Акции и права на емитенти от чужбина		193 499	161 291
Акции и дялове на колективни инвестиционни схеми и алтернативни инвестиционни фондове		250 457	227 253
Акции и дялове на колективни инвестиционни схеми и алтернативни инвестиционни фондове от България		259 431	225 519
Акции и дялове на колективни инвестиционни схеми и алтернативни инвестиционни фондове на емитенти от чужбина		195 787	173 480
Други дългови ценни книжа			
Корпоративни облигации		63 644	52 039
Корпоративни облигации на емитенти от чужбина		330 944	240 466
Дългови ценни книжа, издадени или гарантирани от държавата, от държави-членки или държави, посочени в наредба на КФН, от трети страни и техните централни банки		226 250	180 852
Дългови ценни книжа, издадени или гарантирани от държавата		104 694	59 614
Дългови ценни книжа, издадени или гарантирани от държави-членки и техните централни банки, от ЕЦБ и/или ЕИБ		6.1.	603 766
Дългови ценни книжа, издадени или гарантирани от трети страни или държави, посочени в наредба на КФН и техните централни банки		6.1.1	71 903
		6.1.2	394 177
		6.1.3	137 686
			<u>1 638 097</u>
			<u>1 363 773</u>

Ценните книжа отчитани по справедлива стойност в печалбата или загубата, представени по видове валути са:

	2023 ‘000 лв.	2022 ‘000 лв.
Цennи книжа по справедлива стойност в лева	538 476	460 917
Цennи книжа по справедлива стойност в евро	813 958	638 771
Цennи книжа по справедлива стойност в долари	252 778	235 014
Цennи книжа по справедлива стойност в швейцарски франк	32 885	29 071
		<u>1 638 097</u>
		<u>1 363 773</u>

Представените по-долу стойности към 31 декември 2023 г. на ценните книжа, държани за търгуване, са определени посредством използване на пазарни котировки на тези книжа. При липса на котирани цени на активен пазар за определяне на справедливите стойности на някои от дълговите ценни книжа са приложени техники за оценка, които са представени в пояснение 18.

6.1. Дългови ценни книжа, издадени или гарантирани от държавата, от държави-членки или държави, посочени в Наредба на КФН и техните централни банки, от ЕЦБ и/или ЕИБ, трети страни и техните централни банки.

	2023 '000 лв.	2022 '000 лв.
Дългови ценни книжа, издадени или гарантирани от държавата	71 903	45 297
Дългови ценни книжа, издадени или гарантирани от държави-членки и техните централни банки, ЕЦБ и/или ЕИБ	394 177	339 293
Дългови ценни книжа, издадени или гарантирани от трети страни или държави посочени в Наредба на КФН и техните централни банки	137 686	124 654
	603 766	509 244

6.1.1. Дългови ценни книжа, издадени или гарантирани от държавата

Емисия	Лихвен процент	Падеж	Вид валута	Номинал	Справедлив а стойност 31.12.2023 '000 лв.
BG2040019213	1.500%	21.06.2039	BGN	20 010 000	14 816
XS2536817484	4.625%	23.09.2034	EUR	13 550 000	28 472
XS2536817211	4.125%	23.09.2029	EUR	6 500 000	13 195
BG2040210218	5.750%	29.09.2025	EUR	4 300 000	8 861
XS2579483319	4.500%	27.01.2033	EUR	2 500 000	5 331
BG2040014214	4.000%	15.07.2024	BGN	1 200 000	1 228
					71 903

6.1.2. Дългови ценни книжа, издадени или гарантирани от държави-членки и техните централни банки, от ЕЦБ и/или ЕИБ

Емисия	Държава	Лихвен процент	Падеж	Вид валута	Номинал	Справедлива стойност 31.12.2023 '000 лв.
XS1811852109	ЕС	2.875%	13.06.2025	USD	23660000	40 951
XS2010026214	Унгария	4.250%	16.06.2031	EUR	15800000	31 591
XS1713475306	Хърватия	2.750%	27.01.2030	EUR	14000000	27 749
US298785GJ95	ЕС	3.250%	29.01.2024	USD	12800000	22 930
XS2027596530	Румъния	2.124%	16.07.2031	EUR	12000000	18 875
US298785HV15	ЕС	2.625%	15.03.2024	USD	10700000	18 979
XS2109812508	Румъния	2.000%	28.01.2032	EUR	9500000	14 659
US298785JV96	ЕС	3.750%	14.02.2033	USD	9500000	16 733
XS1060842975	Румъния	3.625%	24.04.2024	EUR	8000000	15 997
XS2471549654	Хърватия	2.875%	22.04.2032	EUR	8000000	15 585
XS1599193403	Румъния	2.375%	19.04.2027	EUR	7800000	14 624
XS1420357318	Румъния	2.875%	26.05.2028	EUR	7500000	13 938
XS1312891549	Румъния	2.750%	29.10.2025	EUR	7000000	13 406
XS2161992511	Унгария	1.625%	28.04.2032	EUR	7000000	11 254
XS1934867547	Румъния	2.000%	08.12.2026	EUR	6400000	11 767
XS1892141620	Румъния	2.875%	11.03.2029	EUR	6000000	10 882
NL0015001OM3	Нидерландия	0.000%	27.03.2024	EUR	5300000	10 278
US298785JA59	ЕС	1.625%	09.10.2029	USD	4700000	7 352
XS2571923007	Румъния	7.125%	17.01.2033	USD	4000000	7 864
US298785HD17	ЕС	2.125%	13.04.2026	USD	4000000	6 790
US298785GQ39	ЕС	2.500%	15.10.2024	USD	3550000	6 197
US298785HM16	ЕС	2.375%	24.05.2027	USD	3200000	5 377
XS1768067297	Румъния	2.500%	08.02.2030	EUR	3000000	5 207
NL0015001L75	Нидерландия	0.000%	30.01.2024	EUR	3000000	5 851

Емисия	Държава	Лихвен процент	Падеж	Вид валута	Номинал	Справедлива стойност 31.12.2023
XS2680932907	Унгария	5.375%	12.09.2033	EUR	3000000	6 356
NL0015001S60	Нидерландия	0.000%	29.04.2024	EUR	2520000	4 872
XS1117298916	Хърватия	3.000%	11.03.2025	EUR	2050000	4 082
XS2178857954	Румъния	3.624%	26.05.2030	EUR	2000000	3 673
XS1501554874	Латвия	0.375%	07.10.2026	EUR	2000000	3 642
XS1713462668	Хърватия	2.700%	15.06.2028	EUR	2000000	3 957
XS1843434876	Хърватия	1.125%	19.06.2029	EUR	2000000	3 567
DE000BU22015	Германия	2.800%	12.06.2025	EUR	2000000	3 992
NL0015001VO4	Нидерландия	0.000%	30.05.2024	EUR	1840000	3 545
XS1696445516	Унгария	1.750%	10.10.2027	EUR	900000	1 655
						394 177

6.1.3. Дългови ценни книжа, издадени или гарантирани от трети страни или държави, посочени в Наредба на КФН и техните централни банки

Емисия	Държава	Лихвен процент	Падеж	Вид валута	Номинал	Справедлив а стойност 31.12.2023 ‘000 лв.
XS1877938404	Албания	3.500%	09.10.2025	EUR	21 450 000	41 658
US900123CX69	Турция	4.250%	13.03.2025	USD	11 800 000	20 696
XS2050982755	Черна Гора	2.550%	03.10.2029	EUR	10 000 000	16 127
XS2270576700	Черна Гора	2.875%	16.12.2027	EUR	8 500 000	14 562
US91282CFT36	САЩ	4.000%	31.10.2029	USD	6 000 000	10 747
XS1807201899	Черна Гора	3.375%	21.04.2025	EUR	5 400 000	10 595
XS2010031990	Албания	3.500%	16.06.2027	EUR	5 200 000	9 998
XS2636412210	Албания	5.900%	09.06.2028	EUR	3 000 000	6 187
US91282CFP14	САЩ	4.250%	15.10.2025	USD	2 000 000	3 565
US91282CFQ96	САЩ	4.375%	31.10.2024	USD	2 000 000	3 551
						137 686

6.1.4. Инвестиции в колективни инвестиционни схеми, превишаващи 5% от отделен клас или вид

Емисия	Еmitент	Вид валута	Номинал	Справедлива стойност 31.12.2023 ‘000 лв.
BG9000012138	ДФ КОНКОРД ФОНД-2 АКЦИИ	BGN	12 213 696.32	13 670
DE0005933931	ISHARES DAX DE	EUR	54 200.00	14 866
FR0007052782	LUXOR ETF CAC40	EUR	107 600.00	15 628

7. Вземания

	2023 ‘000 лв.	2022 ‘000 лв.
Вземания, свързани с инвестиции, брутно	48 803	42 323
Обезценка от предходни години	(9 780)	(11 760)
Загуба от обезценка	(223)	(172)
Върнати / Отписани суми	6 079	5 920
Възстановяване на загуба от обезценка	479	159

Вземания, свързани с инвестиции, нетно от обезценки	45 358	36 470
Други вземания	44	42
	45 402	36 512

Към 31.12.2023 г. вземанията, свързани с инвестиции, включват:

	Бруто '000 лв.	Обезценка '000 лв.	Нето '000 лв.
Вземания по репо сделки	32 674	-	32 674
Вземания за лихви и главници по облигации	12 599	(3 445)	9 154
Вземания за дивиденти	2 641	-	2 641
Вземания по записани акции	797	-	797
Вземания, свързани с инвестиционни имоти	92	-	92
Общо	48 803	(3 445)	45 358

Вземанията, свързани с инвестиции, по нива на обезценка към 31 декември 2023:

Вземания, свързани с инвестиции	Ниво 1 '000 лв.	Ниво 2 '000 лв.	Ниво 3 '000 лв.	Общо '000 лв.
Вземания по репо сделки	32 674	-	-	32 674
Вземания по лихви и главници по облигации	4 363	1 493	6 743	12 599
Вземания по дивиденти	2 641	-	-	2 641
Вземания по записани акции	797	-	-	797
Вземания по имоти	92	-	-	92
Общо вземания, свързани с инвестиции, брутно	40 567	1 493	6 743	48 803
Обезценка	-	(58)	(3 387)	(3 445)
Общо вземания, свързани с инвестиции, нетно	40 567	1 435	3 356	45 358

Обезценка – Вземания, свързани с инвестиции по амортизирана стойност	Ниво 1 Очаквана кредитна загуба за период от 12 месеца '000 лв.	Ниво 2 Очаквана кредитна загуба за целия живот на актива '000 лв.	Ниво 3 Очаквана кредитна загуба за целия живот на актива '000 лв.	Общо '000 лв.
Обезценка към 01.01.2023	-	(13)	(3 387)	(3 400)
Промени	-	-	-	-
Увеличения поради промяна на кредитния risk	-	(223)	-	(223)
Намаление поради промяна на кредитния risk	-	479	-	479
Промени от изменения, различни от отписвания	-	(301)	-	(301)
Обезценка към 31.12.2023	-	(58)	(3 387)	(3 445)

Вземания, свързани с инвестиции по амортизирана стойност	Nиво 1	Nиво 2	Nиво 3	Общо
	Очаквана кредитна загуба за период от 12 месеца	Очаквана кредитна загуба за целия живот на актива '000 лв.	Очаквана кредитна загуба за целия живот на актива '000 лв.	
Брутна балансова стойност към 01.01.2023	31 371	671	4 428	36 470
Промени в брутната балансова стойност	-	-	-	-
Промени от изменения, различни от отписвания	(31 371)	(671)	(1 072)	(33 114)
Нови финансови активи - придобити или закупени	40 567	1 435	-	42 002
Балансова стойност към 31.12.2023	40 567	1 435	3 356	45 358

8. Парични средства и парични еквиваленти

Паричните средства включват следните компоненти:

	2023 '000 лв.	2022 '000 лв.
Парични средства по разплащателни сметки	29 849	40 626
	29 849	40 626

Изходящи парични потоци, свързани със средства на осигурени лица, в размер на 77 639 хил. лв. са били прихванати срещу входящи парични потоци на осигурени лица на база протоколи между фондовете.

9. Нетни активи на разположение на осигурените лица

	2023 '000 лв.	2022 '000 лв.
Индивидуални партиди	1 764 997	1 493 408
Резерв за гарантиране на минимална доходност	17 364	14 796
Нетни активи в наличност за доходи към края на периода	1 782 361	1 508 204

Изменението на нетните активи на разположение на осигурените лица е резултат от:

	2023 '000 лв.	2022 '000 лв.
Към началото на периода	1 508 204	1 463 290
Постъпили осигурителни вноски и лихви от НАП	185 691	162 414
Средства на лица възстановили осигуряването си в УПФ по реда на чл. 124а от КСО	511	260
Прехвърлени средства от резерва на ПОД за гарантиране на брутния размер на вноските	1	-
Постъпили суми от пенсионни фондове управлявани от други ПОАД	103 141	60 925
Общо увеличение от осигурителни вноски	289 344	223 599

	2023 ‘000 лв.	2022 ‘000 лв.
Доход / (Отрицателен доход) от инвестиране средствата на Фонда	143 428	(20 941)
3,75% такса за обслужване	(6 965)	(6 091)
0,75% инвестиционна такса	(12 189)	(10 996)
Средства за изплащане на наследници на осигурени лица и на осигурени лица поради инвалидизиране или пенсиониране от УПФ	(4 183)	(4 361)
Преведени суми на осигурени лица, преминали в други пенсионни фондове	(111 475)	(122 258)
Прехвърлени средства към ФИПП за изплащане на пожизнени пенсии	(3 830)	(1 648)
Прехвърлени средства към ФИПП на осигурени лица без наследници	(19)	(13)
Прехвърлени средства към ФРП за извършване на разсрочени плащания	(7 551)	(4 673)
Средства на лица, променили осигуряването си по реда на чл. 46 от КСО	(12 403)	(7 704)
Общо намаление свързано с осигурителни вноски	(158 615)	(157 744)
Към края на периода	1 782 361	1 508 204

	2023 % от вноската	2022 % от вноската
Осигурителни вноски	56	56
За сметка на осигурителя	44	44
За сметка на осигуреното лице	100	100

Осигурителни договори

Към 31.12.2023 г. Фондът е изплатил 3 265 хил. лв. на наследници поради смърт на осигурените лица, 711 хил. лв. еднократно на осигурени лица при настъпил осигурителен случай – трайно намалена работоспособност над 89.99% и 207 хил. лв. еднократно плащане на осигурени лица, придобили право на допълнителна пенсия от УПФ.

Доходността от инвестирането на активите на Универсален пенсионен фонд „ЦКБ – Сила“ за периода 31.12.2021 г. - 29.12.2023 г. е 2.33 % на годишна база (по данни на КФН).

Основни данни за УПФ „ЦКБ – Сила“	2023 г. хил. лв.	2022 г. хил. лв.
Постъпили вноски през периода	185 691	162 414
Средства на лица възстановили осигуряването си в УПФ по реда на чл. 124а от КСО	511	260
Постъпили суми за осигурени лица, прехвърлени от други пенсионни фондове	103 141	60 925
Удържани такси и комисионни	19 154	17 087
Доход за разпределение	143 428	(20 941)
Всичко активи	1 789 956	1 513 681
Задължения към осигурените лица (дългосрочни)	1 764 997	1 493 408
Резерв за гарантиране на минимална доходност	17 364	14 796

10. Задължения, свързани с инвестиции

Задълженията, свързани с инвестиции към 31.12.2023 г., са в размер на 183 хил. лв. и представляват:

- задължения за комисионни към инвестиционни посредници 7 хил. лв.;
- получени аванси и гаранционни депозити за наеми на инвестиционни имоти в размер на 176 хил. лв.;

11. Удръжки и такси за ПОАД

Видове такси	Размер на таксите съгласно Правилника на Фонда	2023	2022
		Стойност на таксата '000 лв.	Стойност на таксата '000 лв.
Такса за обслужване на дейността	3.75% от вносните вноски	6 965	6 091
Инвестиционна такса	0.75% от нетните активи	12 189	10 996
		19 154	17 087

12. Сделки със свързани лица

Свързаните лица на Фонда включват ПОАД „ЦКБ – Сила“, ръководството на ПОАД „ЦКБ – Сила“, управляваните от ПОАД „ЦКБ – Сила“ фондове, предприятията с контролно участие в ПОАД ЦКБ-Сила и всички дружества в групата „Химимпорт“ АД.

Предприятие с контролно участие в Дружеството е „ЦКБ Груп“ АД с притежание на 74,86% от акциите на ПОАД „ЦКБ-Сила“ АД. Свързани лица са всички дружества в групата „Химимпорт“ АД.

12.1. Сделки с ПОАД „ЦКБ – Сила“

Видове такси	Такси от осигурителни вноски	Инвестиционна такса върху актива	Общо
	'000 лв.	'000 лв.	'000 лв.
Към 31.12.2022 г.	-	957	957
Преведени към ПОАД	(6 409)	(12 026)	(18 435)
Начисления към ПОАД	6 965	12 189	19 154
Към 31.12.2023 г.	556	1 120	1 676

Видове такси	Такси от осигурителни вноски	Инвестиционна такса върху актива	Общо
	'000 лв.	'000 лв.	'000 лв.
Към 31.12.2021 г.	447	921	1 368
Преведени към ПОАД	(6 538)	(10 960)	(17 498)
Начисления към ПОАД	6 091	10 996	17 087
Към 31.12.2022 г.	-	957	957

12.2. Разчети с ПОАД „ЦКБ – Сила“

	2023 ‘000 лв.	2022 ‘000 лв.
Задължения за:		
- такси от осигурителни вноски	556	-
- инвестиционна такса	1 120	957
	1 676	957

12.3. Преведени средства към ФИПП „ЦКБ – Сила“ и ФРП „ЦКБ – Сила“

При придобиване право на лична допълнителна пожизнена пенсия за старост, в случаите, в които средствата, натрупани в индивидуалната партида на осигуреното лице в Универсален пенсионен фонд „ЦКБ-СИЛА“ са достатъчни за отпускането на допълнителна пожизнена пенсия за старост в размер, чийто размер не може да бъде по-малък от 15 на сто от минималния размер на пенсията за осигурителен стаж и възраст по чл. 68, ал. 1 към датата на определяне на стойността на средствата по партидата, средствата се прехвърлят във Фонд за изплащане на пожизнени пенсии „ЦКБ-СИЛА“. Дружеството изплаща от ФИПП „ЦКБ-СИЛА“ допълнителна пожизнена пенсия за старост срещу прехвърляне на натрупаните средства по индивидуалната партида на осигуреното лице в УПФ „ЦКБ-СИЛА“ или на допълнения размер на средствата.

При придобиване право на лична допълнителна пожизнена пенсия за старост, в случаите, в които средствата, натрупани в индивидуалната партида на осигуреното лице в Универсален пенсионен фонд „ЦКБ-СИЛА“, са недостатъчни за отпускането на допълнителна пожизнена пенсия за старост в размер по чл.167, ал.3 КСО, включително след допълване по законоустановения ред, но надвишават трикратния размер на минималната пенсия за осигурителен стаж и възраст по чл. 68, ал.1 от КСО към датата на определяне на стойността на средствата по партидата на осигуреното лице, средствата се прехвърлят във Фонд за разсрочено плащане „ЦКБ-СИЛА“. Дружеството изплаща от ФРП „ЦКБ-СИЛА“ разсрочено натрупаната в индивидуалната партида сума за определен период от време.

	2023 ‘000 лв.	2022 ‘000 лв.
Преведени средства:		
- към ФИПП „ЦКБ – Сила“	(3 849)	(1 661)
- към ФРП „ЦКБ – Сила“	(7 551)	(4 673)

13. Печалби от финансови активи, нетно

	2023 ‘000 лв.	2022 ‘000 лв.
Приходи от лихви	35 309	24 196
Приходи от дивиденти	13 624	9 587
Печалба от промяна в справедливата стойност	785 192	782 315
Загуба от промяна в справедливата стойност	(690 361)	(855 509)
Нетни печалби / (загуби) от оценка на финансови активи по справедлива стойност в печалбата или загубата	94 831	(73 194)
Печалба от продажба на финансови активи	1 845	2 542
Загуба от продажба на финансови активи	(67)	(1 443)
Платени комисионни на инвестиционни посредници	(129)	(300)
Нетни печалби от сделки с финансови активи	1 649	799

	2023 '000 лв.	2022 '000 лв.
Положителни валутно-курсови разлики	119 321	170 988
Отрицателни валутно-курсови разлики	(126 156)	(154 398)
Нетна (загуба)/печалба от валутна преоценка	(6 835)	16 590
Разходи по обезценка на вземания	(223)	(172)
Приходи от възстановена обезценка на вземания	479	159
Приходи от възстановена/ (Разходи за) обезценка	256	(13)
Други разходи, свързани с финансови инструменти	-	(15)
	138 834	(22 050)

Приходите, произтичащи от финансови активи на Фонда, отчитани по амортизирана стойност могат да бъдат представени както следва:

	2023 '000 лв.	2022 '000 лв.
Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност:		
Приходи от лихви	1 288	1 220
Положителни валутно-курсови разлики	1 314	27 293
Отрицателни валутно-курсови разлики	(1 366)	(23 793)
Разходи по обезценка на вземания	(223)	(172)
Приходи от възстановена обезценка на вземания	479	159
	1 492	4 707

14. Безналични сделки

През представените отчетни периоди Фондът не е осъществил инвестиционни и финансови сделки, при които не са използвани пари или парични еквиваленти и които не са отразени в отчета за паричните потоци.

15. Условни активи и пасиви

През периода Фондът няма условни активи или пасиви и няма предявени към него правни искове.

16. Политика по управление на риска

16.1. Рискове, свързани с финансовите инструменти

Фондът набира парични средства от осигурените лица, които се управляват от ПОАД в съответствие с Правилата за дейността на Фонда и изискванията на пенсионното законодателство. Тези парични средства се инвестират съгласно утвърдената от ПОАД инвестиционна политика на Фонда. Вследствие на използването на финансови инструменти Фонда е изложен на различни видове риск, които ПОАД управлява. Най-значимите финансови рискове, на които е изложен Фонда са пазарен риск, кредитен риск и ликвиден риск.

Рискът в дейността по управлението на портфейла на Фонда е свързан с възможността фактическите постъпления от дадена инвестиция да не съответстват на очакваните.

Спецификата при управлението на портфейли на пенсионни фондове извежда необходимостта от прилагането на адекватни системи за навременното идентифициране и управление на различните видове риск, като от особено значение са процедурите за управление на рисковете, механизмите за поддържането им в приемливи граници, оптимална ликвидност и диверсификация на портфейла.

Управлението на риска във Фонда, се извършва от ПОАД и се подчинява на принципа на централизираността и е структурирано според нивата на компетенции както следва:

- Управителен съвет - определя допустимите нива на риск в рамките на възприетата стратегия за развитие;
- Изпълнителни директори - контролират процеса на одобрение и прилагане на адекватни политики и процедури в рамките на приетата стратегия за управление на риска;
- Звено по управление на риска - извършва оперативно дейността по измерване, мониторинг, управление и контрол на рисковете при управлението на портфейла на Фонда.

Дейността по управлението на рисковете се извършва ежедневно, като се спазват всички нормативни изисквания и вътрешните правила за управление на риска. При оценката на риска се прилагат подходящи измерители, като стойностите им се анализират ежедневно и се следят ограниченията и действащите лимити.

Основен риск за дейността на Фонда е понижаване на пазарните цени на притежаваните финансови инструменти, които към 31 декември 2023 г. са 91.52% от активите на Фонда. Негативното развитие на този риск би довело до отчитане на загуби от последваща оценка и съответното намаляване на нетната стойност на активите.

Друг основен риск, на който е изложен Фондът, е лихвенният риск. Предвижданията на ръководството на ПОАД е, че в краткосрочен и средносрочен план няма да бъде наблюдавано понижение на лихвените равнища.

Инвестициите във Фонда са изложени на нисък валутен риск поради факта, че повечето активи, притежавани от Фонда, са деноминирани основно в лева и евро, а 14.23% са деноминирани в USD и 1.84% в CHF.

„БАКР – Агенция за кредитен рейтинг“ (БАКР) потвърди непоисканите дългосрочен държавен кредитен рейтинг нВВВ и краткосрочен държавен кредитен рейтинг нА-3 на Република България и свързана с тях „стабилна“ перспектива. Използвана е официално приетата от БАКР Методология за присъждане на държавен рейтинг. За изработването на доклада и присъждането на рейтинга е използвана публична информация от Българска народна банка, Национален статистически институт, Министерство на финансите, Световната банка, Международния валутен фонд, Европейската комисия, база данни на БАКР и др. Стабилната перспектива отразява мнението на БАКР, че рисковете за рейтинга на България са балансираны. Българската икономика запазва възходящо развитие, макар и темпът на растеж очаквано да се забавя. Динамиката на платежния баланс предполага запазване на устойчива външна позиция и поддържане на високи нива на адекватност на резервите. Новото редовно правителство заявява намерение да се придържа към ангажимента за присъединяване на страната към еврозоната. Реализацията на тази цел изиска провеждане на разумна фискална политика и поддържане на бюджетен дефицит под 3% от БВП, което е заложено и в средносрочните бюджетни разчети. По-сериозно предизвикателство за покриване на конвергентните критерии представлява ограничаването на инфлацията. На фона на затягането на монетарните условия, банковият сектор в страната остава ликвиден, добре капитализиран и регистрира рекордна печалба. Положително влияние върху рейтинга и/или перспективата на страната биха оказали следните фактори: изпълнение на важни структурни реформи за напредък в борбата с корупцията и върховенството на закона; ускоряване на процеса на реална конвергенция към средното за ЕС ниво на доходи; присъединяване към Еврозоната. Негативно влияние върху рейтинга и/или перспективата на страната биха оказали следните фактори: разхлабване на фискалната политика, водещо до сериозен ръст в нивото на държавния дълг; възобновяване на външните дисбаланси и спад в международните резерви.

Международната рейтингова агенция Fitch Ratings потвърди дългосрочния кредитен рейтинг на България в чуждестранна и местна валута BBB с „положителна“ перспектива. Рейтингът на България е подкрепен от силната външна и фискална позиция на страната в сравнение с държавите със същия рейтинг, надеждната политическа рамка от

членството в ЕС и дългогодишното функциониране на режима на паричен съвет. От друга страна, ниският дял на инвестициите спрямо БВП и неблагоприятните демографски фактори тежат на потенциалния икономически растеж и на публичните финанси в дългосрочен период. Положителната перспектива отразява плановете за членство на страната в Еврозоната, което може да доведе до по-нататъшни подобрения в показателите за външната позиция на страната, допълват от Fitch. Анализаторите от агенцията считат, че приемането на еврото е в подкрепа на рейтинга, тъй като при равни други условия това би подобрило оценката за рейтинга на страната с около две степени. Въпреки забавянето на процеса по присъединяване към Еврозоната, анализаторите от рейтинговата агенция считат, че съществува широка политическа ангажираност за приемане на еврото през 2025 г.

Международната рейтингова агенция S&P Global Ratings повиши перспективата пред кредитния рейтинг на България до „положителна“ от „стабилна“. Агенцията потвърди дългосрочния и краткосрочният кредитен рейтинг на България в чуждестранна и местна валута BBB/A-2. Положителната перспектива отразява мнението на рейтинговата агенция, че има вероятност, поне едно към три, България да се присъедини към Еврозоната през следващите 24 месеца. Управляващата коалиция, представлява първото стабилно правителство на България през последните две години, след проведени пет парламентарни избори. Една от основните политически цели на правителството е присъединяването на страната към Еврозоната, което се планира да се постигне от 1 януари 2025 г. България може да не изпълни всички критерии за конвергенция, особено този за ценовата стабилност. Дори ако България не се присъедини към Еврозоната през 2025 г., от рейтинговата агенция очакват, че присъединяването вероятно ще бъде отложено за 1 януари 2026 г. Въпреки застаряващата работна сила, икономиката на България има силни перспективи за реален растеж, със средни темпове от 3% за периода 2024-2026 г., воден основно от вътрешното търсене. Потреблението ще остане силно поради доброто представяне на пазара на труда, който подкрепя нарастването на реалните заплати. Достатъчното средства от ЕС за България, които S&P Global Ratings оценяват на над 30% от БВП за 2023 г., ще подкрепят инвестиционната активност през следващите години. Получаването и използването на всички налични средства ще бъде предизвикателство, тъй като наближават крайните срокове по основните програми за финансиране - Многогодишната финансова рамка на ЕС 2014-2020 г. и Механизма за възстановяване и устойчивост, в рамките на програмата „Следващо поколение ЕС“ (NGEU). S&P оценява фискалните резултати на България като едни от най-добрите сред страните от Централна и Източна Европа и очакват, че текущите фискални планове ще доведат до дефицити под 3% от БВП в периода до 2026 г., запазвайки нетния държавен дълг под 20% от БВП. Агенцията очаква дефицитът по текущата сметка да остане нисък и свръхфинансиран от фондове от ЕС и потоци на преки чуждестранни инвестиции, ограничавайки нуждата от външно финансиране и запазвайки стабилна външна позиция. Standard & Poor's би повишила кредитния рейтинг през следващите две години потенциално с няколко степени, ако България стане член на еврозоната. Агенцията отбелязва, че би ревизирала перспективата пред рейтинга на „стабилна“, ако очакванията за присъединяване на България към Еврозоната станат по-малко вероятни. Според вижданията на ПОАД, Фондът е редуцирал кредитния риск на портфейла при спазване на изискванията на Глава Четиридесета на Кодекса за социално осигуряване (КСО) с цел увеличаване на дела на инвестициите (дялови и дългови) във финансови инструменти, издадени от емитенти от държави – членки, държави, посочени в Наредба 29 на Комисията за финансов надзор и други чуждестранни емитенти, разрешени от Кодекса за социално осигуряване.

Към 31 декември 2023 г. делът на инвестициите (дялови и дългови) във финансови инструменти, издадени от емитенти от държави – членки, държави, посочени в Наредба 29 на Комисията за финансов надзор и други чуждестранни емитенти, разрешени от

Кодекса за социално осигуряване, възлиза на 58.03% от финансовите активи отчитани по справедлива стойност в печалбата и загубата. Подробна информация за финансовите активи, издадени от емитенти от държави – членки, държави, посочени в Наредба 29 на Комисията за финансов надзор и други чуждестранни емитенти, разрешени от Кодекса за социално осигуряване, е посочена в пояснение 6.

Според вижданията на ПОАД Фондът е редуцирал кредитния риск (risk от невъзможност на издателя на ценни книжа да изпълни своите парични задължения) до минималното чрез извършвания кредитен анализ, диверсификацията на инвестициите, наблюденията на събитията и тенденциите в икономическите и политическите условия. Въпреки това няма сигурност, че тези действия ще предотвратят загуби, възникнали от кредитен риск.

От началото на дейността си Фондът не е склучвал хеджиращи сделки чрез деривативни финансово инструменти.

Пазарният риск, на който е изложен Фонда вследствие на използването на финансово инструменти, е риск по-конкретно свързан с риск от промени във валутния курс, лихвен риск и ценови риск:

16.1.1. Анализ на пазарния риск

Всички търгуеми финансово инструменти са изложени на пазарен риск, който представлява рисъкът от повишаване или намаляване на тяхната пазарна стойност в следствие на бъдещи промени в пазарните условия. Финансовите инструменти се оценяват по справедлива стойност и всички промени в пазарните условия се отразяват директно в Отчета за нетни активи на разположение на осигурените лица.

Притежаваните от Фонда финансово инструменти се управляват, отчитайки променящите се пазарни условия. Експозициите към пазарен риск се управляват в съответствие с утвърдените лимити, съобразени с изискванията на пенсионното законодателство. За намаляване на пазарния риск ПОАД се стреми максимално да диверсифицира инвестициите в портфейла спрямо определен икономически сектор, икономическа структура или емитент.

За периода от създаване на Фонда до 31 декември 2023 г., предвид характера, структурата и обема на инвестициите, не е преценено като необходими и целесъобразно извършването на хеджиране на риска чрез използване на деривативни финансово инструменти.

За избягване на риска от концентрация, ПОАД се стреми да спазва заложените ограничения за инвестиране на активите на Фонда.

16.1.2. Валутен риск

Фондът е изложен на валутен риск при склучването на сделки в чуждестранна валута.

Към датата на приемане на финансовый отчет България продължава да има фиксиран курс към еврото, което премахва в значителна степен валутния риск. Такъв риск би възникнал при промяна на нормативно определения курс 1 евро към 1.95583 лв., за което ПОАД не разполага с информация.

Валутният риск се измерва чрез количествено определяне на нетната експозиция към всяка валута различна от лев и евро като процент от нетните активи на Фонда. Към 31 декември 2023 г. нетната експозиция в щатски долари и швейцарски франкове е 16.07% от нетните активи на Фонда.

За да намали валутния риск Фондът следи паричните потоци, които не са в български лева. Политиката по управление на валутния риск, осъществявана от ПОАД, е да не се извършват значителни операции и да не се поддържат отворени позиции в

чуждестранна валута различна от евро, поради което и нетните валутните курсови разлики са незначителни.

Финансовите активи, които са деноминирани в чуждестранна валута и са преизчислени в български лева, са както следва:

31.12.2023 г.	Позиции в лева '000 лв.	Позиции в евро '000 лв.	Позиции в щ. д. '000 лв.	Позиции в др. валути '000 лв.	Общо '000 лв.
Парични средства в каса и банка	23 608	4 633	1 554	54	29 849
Дългови ценни книжа, издадени или гарантирани от държавата	16 044	55 859	-	-	71 903
Корпоративни облигации	136 396	89 854	-	-	226 250
Корпоративни облигации на емитенти от чужбина	-	81 442	23 252	-	104 694
Дългови ценни книжа, издадени или гарантирани от трети страни или държави, посочени в наредба на КФН и техните централни банки	-	99 127	38 559	-	137 686
Акции и права	193 499	-	-	-	193 499
Акции и дялове на колективни инвестиционни схеми и алтернативни инвестиционни фондове	192 537	3 135	115	-	195 787
Акции и права на емитенти от чужбина	-	176 136	41 436	32 885	250 457
Акции и дялове на колективни инвестиционни схеми и алтернативни инвестиционни фондове на емитенти от чужбина	-	47 401	16 243	-	63 644
Дългови ценни книжа, издадени или гарантирани от държави членки и техните централни банки, от ЕЦБ и/или ЕИБ	-	261 004	133 173	-	394 177
Инвестиционни имоти	76 608	-	-	-	76 608
Вземания	39 131	5 935	336	-	45 402
Общо активи	677 823	824 526	254 668	32 939	1 789 956

31.12.2022 г.	Позиции в лева '000 лв.	Позиции в евро '000 лв.	Позиции в щ. д. '000 лв.	Позиции в др. валути '000 лв.	Общо '000 лв.
Парични средства в каса и банка	30 380	4 417	5 632	197	40 626
Дългови ценни книжа, издадени или гарантирани от държавата	11 853	33 444	-	-	45 297
Корпоративни облигации	117 221	63 631	-	-	180 852
Корпоративни облигации на емитенти от чужбина	-	42 126	17 488	-	59 614
Дългови ценни книжа, издадени или гарантирани от трети страни или държави, посочени в наредба на КФН и техните централни банки	85 780	38 874	-	-	124 654
Акции и права	161 291	-	-	-	161 291
Акции и дялове на колективни инвестиционни схеми и алтернативни инвестиционни фондове	170 553	2 806	121	-	173 480
Акции и права на емитенти от чужбина	-	153 356	44 826	29 071	227 253
Акции и дялове на колективни инвестиционни схеми и алтернативни инвестиционни фондове на емитенти от чужбина	-	41 049	10 990	-	52 039
Дългови ценни книжа, издадени или гарантирани от държави членки и техните централни банки, от ЕЦБ и/или ЕИБ	-	216 577	122 716	-	339 293
Инвестиционни имоти	72 770	-	-	-	72 770
Вземания	32 678	3 834	-	-	36 512
Общо активи	682 526	600 114	201 773	29 268	1 513 681

16.1.3. Лихвен риск

Фондът не използва кредитно финансиране за дейността си, поради което пасивите на Фонда не са изложени на лихвен риск.

Към настоящия момент Фондът не притежава експозиции които могат да бъдат повлияни от предприетите реформи по отношение на референтните лихвени проценти. Фондът продължава да анализира ефекта върху паричните потоци в резултат от реформата чрез звено “Анализ и управление на риска“.

Дейностите по управление на риска имат за цел оптимизирането на нетния доход от лихви при дадени пазарни лихвени равнища в съответствие с бизнес стратегиите на ПОАД. Процедурите по управление на лихвения риск се прилагат от гледна точка на чувствителността на Фонда спрямо промени в лихвените равнища.

Лихвеният риск се наблюдава и измерва чрез следните количествени методи – дюрация и рискова премия. Дюрацията е основната мярка за чувствителността на един инструмент към изменение на нивото на лихвените проценти. ПОАД използва метода на модифицираната дюрация да измери лихвения риск, свързан с всеки инструмент, базиран на лихвен процент като облигации, лихвени суапи, фючърси, базирани на лихвени проценти, и фючърси базирани на облигации. Рисковата премия е разликата между доходността до падеж на корпоративна, община, или ипотечна облигация и доходността до падеж на ДЦК със сходен падеж. ПОАД анализира нивото на рисковата премия и нейното съответствие с кредитния рейтинг на емитента.

Действителният ефект зависи от множество фактори, които включват промените в лихвения процент, породени от чувствителността спрямо различните периоди или валути. При нарастване на лихвите с 1.0% стойността на портфейла от дългови ценни книжа се понижава с 37 613 839.59 лв.

Дюрацията на дълговите ценни книжа на Фонда към края на 2023 г. е 4.16, спрямо 4.44 към края на 2022 г. Модифицирана дюрация на дълговите ценни книжа на Фонда към края на 2023 г. е 4.02, спрямо 4.28 към края на 2022 г.

В следващата таблица е показана информация за номиналните лихвени проценти на активите на Фонда:

31.12.2023 г.	Лихвен процент	Лихвени носни '000 лв.	Безлихвени '000 лв.	Общо '000 лв.
Парични средства в каса и банка	0.50%	29 849	-	29 849
Дългови ценни книжа, издадени или гарантирани от държавата	от 1.500% до 5.750%	71 903	-	71 903
Корпоративни облигации	от 3.250% до 8.636%	226 250	-	226 250
Корпоративни облигации на емитенти от чужбина	от 2.700% до 11.000%	104 694	-	104 694
Дългови ценни книжа, издадени или гарантирани от трети страни или държави, посочени в наредба на КФН и техните централни банки	от 2.550% до 5.900%	137 686	-	137 686
Акции и права	-	-	193 499	193 499
Акции и дялове на колективни инвестиционни схеми и алтернативни инвестиционни фондове	-	-	195 787	195 787
Акции и права на емитенти от чужбина	-	-	250 457	250 457
Акции и дялове на колективни инвестиционни схеми и алтернативни инвестиционни фондове на емитенти от чужбина	-	-	63 644	63 644
Дългови ценни книжа, издадени или гарантирани от държави членки и техните централни банки	от 0.00% до 7.125%	369 631	24 546	394 177
Инвестиционни имоти	-	-	76 608	76 608
Вземания	от 0% до 4.00%	32 674	12 728	45 402
Общо активи		972 687	817 269	1 789 956

31.12.2022 г.	Лихвен процент	Лихвени носни '000 лв.	Безлих вени '000 лв.	Общо '000 лв.
Парични средства в каса и банка	-	-	40 626	40 626
Дългови ценни книжа, издадени или гарантирани от държавата	от 1.500% до 5.750%	45 297	-	45 297
Корпоративни облигации	от 3.250% до 7.082%	180 852	-	180 852
Корпоративни облигации на емитенти от чужбина	от 2.700% до 10.750%	59 614	-	59 614
Дългови ценни книжа, издадени или гарантирани от трети страни или държави, посочени в наредба на КФН и техните централни банки	от 2.550% до 4.375%	124 654	-	124 654
Акции и права	-	-	161 291	161 291
Акции и дялове на колективни инвестиционни схеми и алтернативни инвестиционни фондове	-	-	173 480	173 480
Акции и права на емитенти от чужбина	-	-	227 253	227 253
Акции и дялове на колективни инвестиционни схеми и алтернативни инвестиционни фондове на емитенти от чужбина	-	-	52 039	52 039
Дългови ценни книжа, издадени или гарантирани от държави членки и техните централни банки	от 0.375% до 4.250%	339 293	-	339 293
Инвестиционни имоти	-	-	72 770	72 770
Вземания	от 0% до 4.00%	31 629	4 883	36 512
Общо активи		781 339	732 342	1 513 681

Към края на 2023 г. Фондът притежава тридесет и осем финансова инструмента с плаващ лихвен процент – облигации на Балканкар-Заря АД, Форуком Фонд Имоти АД, Рой Пропърти Фънд АДСИЦ, Загора Фининвест АД, Черноморски Холдинг АД, Парк АДСИЦ, Нео Лондон Капитал АД, Селена Холдинг АД, Холдинг Варна АД, Недвижими Имоти София АДСИЦ, Болкан Енд Сий Пропъртис АДСИЦ, Зенит Инвестмънт Холдинг АД, Индъстри Дивелъпмънт Холдинг АД, Финанс Асистанс Мениджмънт АДСИЦ, М Сат Кейбъл ЕАД, Варна Риълтис ЕАД, Екип-98 Холдинг АД, Холдинг Нов Век АД, Актив Пропъртис АДСИЦ, Кей Би Агро Индъстри ЕАД, Феникс Капитал Холдинг АД, Булфинанс Инвестмънт АД, Биоасис АД, Студентска Център АД, Холдинг Център АД, Холдинг Света София АД, Сила Холдинг АД, Север Холдинг АД, Св. Св. Константин и Елена Холдинг АД, Недвижими Имоти София АДСИЦ, Зенит Имоти АДСИЦ, Камбана Инвест ЕАД, Бесатур АД, Финансови Активи АД, Елеа Кепитъл Холдинг АД, Златен Лев Холдинг АД.

16.1.4. Ценови рисък

Основния ценови рисък, на който е изложен Фондът, е свързан с инвестициите в капиталови ценни книжа. Справедливата стойност на тези финансова инструменти се влияе от промени в пазарните равнища на съответните ценни книжа, което от своя страна рефлектира върху доходността на Фонда.

ПОАД измерва ценовия рисък на инвестициите чрез приложимия за съответния пазар количествен метод - историческа волатилност, измерена чрез стандартно отклонение за период един месец.

Стандартното отклонение на Фонда за 2023 г. е 3.03%, спрямо 4.28% за 2022 г.

16.2. Анализ на кредитния риск

При управление на кредитния риск ПОАД наблюдава риска от неизпълнение на ангажименти от страна на контрагенти при операции с финансови инструменти.

При наблюдението на рисковите експозиции се отчитат колебанията в справедливата стойност на финансовите инструменти. През разглеждания период кредитният риск при някои от компаниите-емитенти на ценни книжа, в които са инвестиирани средства на осигурените лица, е висок. Налице са, както ликвидни проблеми, които възпрепятстват нормалното погасяване на дължимите лихви и/или главници по издадените облигации, така и влошени финансово показатели, отнасящи се до рентабилността и финансовата задължнялост на емитентите. Общо дълговите ценни книжа представляват 52.22% от активите, като 46.12% от тях са издадени или гарантирани от държави членки, централните им банки, държави посочени в наредба на КФН, от ЕЦБ и/или ЕИБ или с обезпечение недвижим имот или застраховка, а 6.10% са необезпечени. Финансовото състояние на дължниците се анализира на база на текущите им финансови отчети, друга достъпна за кредиторите информация, както и посредством директни срещи с ръководствата на компаниите емитенти с цел изясняване на перспективите пред тях и възможностите за погасяване на задълженията. За разглеждания период кредитният риск за управлявания портфейл като цяло е нисък, предвид обстоятелството, че въпросните проблемни емисии заемат относително нисък дял в него (под 1%). Фондът се стреми да ограничава кредитния риск чрез осъществяване на сделки приоритетно с контрагенти, притежаващи висок кредитен рейтинг, а когато е необходимо изисква и адекватни обезпечения. В случай на необходимост се предприемат всички законови мерки с цел да се защитят в максимална степен интересите на осигурените лица. През 2023 г. бяха извършени обезценки на определени активи. С оглед спазване на принципа на предпазливост и отразяване на вярното и точно състояние на активите и пасивите на УПФ „ЦКБ- Сила“ беше направена оценка на възстановимата стойност на вземанията от емитенти на облигации, в резултат на която са отчетени разходи за обезценка на просрочени вземания в размер на 223 хил. лв. за 2023 г. и отразени приходи от обръщане на обезценки на събрани вземания в размер на 479 хил. лв.

Обезпеченията по просрочените вземания ниво 3 са както следва:

Еmitent	Емисия	Общ размер на емисията (в хил. лв.)	Размер на вземането на Фонда/ (в хил. лв.)	Размер на вземането, нетно от обезценка	Кратко описание на обезценката
ХЕЛТ ЕНД УЕЛНЕС АДСИЦ	BG2100005094	29 337	6 775	3 356	Недвижими имоти

Обезпеченията, държани като гаранция представляват ценни книжа, заложени по договори за репо, които служат за обезпечение за срока на договорите в случай на неизпълнение от страна на контрагентите. Справедливата стойност на обезпеченията по финансово вземания по договори за репо сделки към 31 декември 2023 г. е в размер на 46 055 хил. лв. Балансовата стойност на обезпечените финансово активи към 31 декември 2023 г. е в размер на 32 674 хил. лв. Очаквани кредитни загуби за вземанията по репо сделки не са признавани, поради наличието на обезпечение по вземанията.

През 2023 г. са преструктурирани следните емисии ценни книжа:

Емисия	ISIN	Валу та	Притежаван номинал към 31.12.2023г.	Купон		Падеж	
				Към 31.12.2022г.	Към 31.12.2023г.	Към 31.12.2022г.	Към 31.12.2023г.
Холдинг Варна АД	BG2100012140	EUR	400 000	6.4640% 12 м. EURIBOR + 3.60%, но не по- малко от 2.70%	5.50% 12 м. EURIBOR + 3.60%, но не по- малко от 2.70% и не повече от 5.50%	12.12.2027	12.12.2027
Булфинанс инвестимент АД	BG2100022172	BGN	799 200	7.0000%	5.5740% 6 м. EURIBOR + 1.50%, но не по- малко от 3.00% и не повече от 6.00%	29.11.2025	29.11.2025
Феникс Капитал Холдинг АД	BG2100013189	EUR	1 074 000	7.0000%	5.1030% 6 м. EURIBOR + 1.00%, но не по- малко от 3.00% и не повече от 5.50%	19.10.2026	19.10.2026
Черноморск и Холдинг АД	BG2100006191	BGN	1 985 000	6.1080% 6 м. EURIBOR + 4.25%, но не по- малко от 2.50%	5.3750% 6 м. EURIBOR + 1.25%, но не по- малко от 2.50% и не повече от 6.00%	03.04.2026	03.04.2026
Селена Холдинг АД	BG2100009211	BGN	3 995 000	4.9040% 6 м. EURIBOR + 4.25%, но не по- малко от 3.50%	5.4480% 6 м. EURIBOR + 1.50%, но не по- малко от 3.00% и не повече от 6.00%	04.08.2030	04.08.2030
Нео Лондон Капитал АД	BG2100007181	BGN	1 975 000	6.8950% 6 м. EURIBOR + 4.25%,	4.9240% 6 м. EURIBOR + 1.00%,	28.06.2026	28.06.2026

				но не по- малко от 3.25%	но не по- малко от 2.75% и не повече от 6.00%		
Варна риълтис ЕАД	BG2100021216	BGN	2 000 000	6.0690% 6 м. EURIBOR + 3.50%, но не по- малко от 3.25%	4.9040% 6 м. EURIBOR + 1.00%, но не по- малко от 2.25% и не повече от 5.50%	21.12.2029	21.12.2029
Индъстри Дивелъпмъ нт Холдинг АД	BG2100018212	BGN	5 900 000	5.9790% 6 м. EURIBOR + 3.50%, но не по- малко от 3.00%	4.9450% 6 м. EURIBOR + 1.00%, но не по- малко от 2.00% и не повече от 5.50%	16.12.2029	16.12.2029
Болкан енд Сий Пропъртис АДСИЦ	BG2100013213	BGN	7 900 000	5.1320% 6 м. EURIBOR + 3.00%, но не по- малко от 2.80%	5.1020% 6 м. EURIBOR + 1.00%, но не по- малко от 3.50% и не повече от 5.50%	27.10.2030	27.10.2030
Финанс Асистанс Мениджмън т АДСИЦ	BG2100019210	BGN	5 900 000	6.2690% 6 м. EURIBOR + 3.75%, но не по- малко от 3.25%	6.0000% 6 м. EURIBOR + 2.50%, но не по- малко от 3.25% и не повече от 6.00%	17.12.2029	17.12.2029

Кредитният рисков относно пари и парични еквиваленти се счита за несъществен, тъй като контрагентите са банки с добра репутация и висока външна оценка на кредитния рейтинг. Средствата в размер на 29 849 хил. лв. са по разплащателните сметки на Фонда в Юробанк България АД.

Кредитният рейтинг на инвестициите на Фонда е представен в следващата таблица:

Емисия	Рейтинг	Рейтингова агенция
Дългови ценни книжа, издадени или гарантирани от държавата		
BG2040019213	BBB	S & P
XS2536817484	BBB	S & P
XS2536817211	BBB	S & P
BG2040210218	BBB	S & P

Емисия	Рейтинг	Рейтингова агенция
XS2579483319	BBB	Fitch
BG2040014214	BBB	S & P
Дългови ценни книжа, издадени или гарантирани от държави членки и техните централни банки, от ЕЦБ и/или ЕИБ		
XS1811852109	Aaa	Moody's
XS2010026214	Baa2	Moody's
XS1713475306	Baa2	Moody's
US298785GJ95	AAA	Fitch
XS2027596530	BBB-	Fitch
US298785HV15	AAA	Fitch
XS2109812508	BBB-	Fitch
US298785JV96	AAA	Fitch
XS1060842975	BBB-	Fitch
XS2471549654	Baa2	Moody's
XS1599193403	BBB-	Fitch
XS1420357318	BBB-	Fitch
XS1312891549	BBB-	Fitch
XS2161992511	Baa2	Moody's
XS1934867547	BBB-	Fitch
XS1892141620	BBB-	Fitch
US298785JA59	AAA	Fitch
XS2571923007	Baa3	Moody's
US298785HD17	AAA	Fitch
US298785GQ39	AAA	Fitch
US298785HM16	AAA	Fitch
XS1768067297	BBB-	Fitch
XS2680932907	Baa2	Moody's
XS1117298916	Baa2	Moody's
XS2178857954	BBB-	Fitch
XS1501554874	A-	Fitch
XS1713462668	Baa2	Moody's
XS1843434876	Baa2	Moody's
DE000BU22015	AAA	Fitch
XS1696445516	Baa2	Moody's
Дългови ценни книжа, издадени или гарантирани от трети страни или държави, посочени в наредба на КФН и техните централни банки		
XS1877938404	B+	S & P
US900123CX69	B3	Moody's
XS2050982755	B	S & P
XS2270576700	B	S & P
US91282CFT36	Aaa	Moody's
XS1807201899	B	S & P
XS2010031990	B+	S & P
XS2636412210	B+	S & P
US91282CFP14	Aaa	Moody's
US91282CFQ96	Aaa	Moody's
Корпоративни облигации		
BG2100010110	BBB-	BCRA
BG2100025126	BB+	BCRA
XS1731768302	B	Fitch
Корпоративни облигации на емитенти от чужбина		
BE0002914951	BBB	S & P
DE000CZ43ZB3	BBB-	S & P
FR001400DLD4	Baa3	Moody's
FR001400FV85	BB	S & P
US023135CP90	A1	Moody's

Емисия	Рейтинг	Рейтингова агенция
US345370DB39	Ba1	Moody's
US718172CX57	A-	S & P
USP0R80BAG79	BB+	S & P
XS1550988643	BBB	S & P
XS2412048550	B+	S & P
XS2413677464	BB	S & P
XS2560693181	BBB-	S & P
XS2586007036	BB	S & P
XS2586739729	Baa3	Moody's
XS2592658947	BBB-	S & P
XS2630111719	Baa2	Moody's
XS2641055012	BBB	S & P

Общата стойност на дълговите инвестиции без кредитен рейтинг към края на 2023 г. е 262 268 хил. лв., спрямо 189 839 хил. лв. към края на 2022 г.

Излагането на Фонда на кредитен риск е ограничено до размера на балансовата стойност на финансовите активи, признати към датата на отчета, както е посочено подолу:

	2023 ‘000 лв.	2022 ‘000 лв.
Групи финансови активи (балансови стойности)		
Финансови активи, отчитани по справедлива стойност в печалбата или загубата	1 638 097	1 363 773
Вземания	45 358	36 470
Парични средства и парични еквиваленти	29 849	40 626
	1 713 304	1 440 869

Ръководството на ПОАД счита, че всички гореспоменати финансови активи, които не са обезценявани през представените отчетни периоди, са финансови активи с висока кредитна оценка, включително и тези, които са с настъпил падеж.

В следващите таблици е представен анализ на матуритетна структура според остатъчния срок на падеж на финансовите активи на Фонда:

31.12.2023 г.	До 3 м. ‘000 лв.	3 - 6 м. ‘000 лв.	6 м - 1 г. ‘000 лв.	1 - 5 г. ‘000 лв.	Над 5 г. ‘000 лв.	Без матуритет ‘000 лв.	Общо ‘000 лв.
	‘000 лв.	‘000 лв.	‘000 лв.	‘000 лв.	‘000 лв.		
Парични средства в каса и банка	29 849	-	-	-	-	-	29 849
Дългови ценни книжа, издадени или гарантирани от държавата	-	-	1 228	8 861	61 814	-	71 903
Корпоративни облигации	-	906	3 619	101 295	120 430	-	226 250
Корпоративни облигации на емитенти от чужбина	-	-	-	43 137	61 557	-	104 694
Дългови ценни книжа, издадени или гарантирани от трети страни и техните централни банки	-	-	3 551	107 261	26 874	-	137 686
Акции и права	-	-	-	-	-	193 499	193 499
Акции и дялове на колективни инвестиционни схеми и алтернативни инвестиционни фондове	-	-	-	-	-	195 787	195 787
Акции и права на емитенти от чужбина	-	-	-	-	-	250 457	250 457

31.12.2023 г.	До 3 м.	3 -6 м.	6м –1г.	1 -5 г.	Над 5 г.	матуритет '000 лв.	Без	Общо
	'000 лв.	'000 лв.	'000 лв.	'000 лв.	'000 лв.		'000 лв.	'000 лв.
Акции и дялове на колективни инвестиционни схеми и алтернативни инвестиционни фондове на емитенти от чужбина	-	-	-	-	-	-	63 644	63 644
Дългови ценни книжа, издадени или гарантирани от държавни членки или държави, посочени в наредба на КФН и техните централни банки, от ЕЦБ и/или ЕИБ	58 038	24 414	6 197	124 181	181 347	-	394 177	
Инвестиционни имоти	-	-	-	-	-	76 608	76 608	
Вземания	23 105	18 941	3 356	-	-	-	-	45 402
Общо активи	110 992	44 261	17 951	384 735	452 022	779 995	1 789 956	

31.12.2022 г.	До 3 м.	3 -6 м.	6м –1г.	1 -5 г.	Над 5 г.	матуритет '000 лв.	Без	Общо
	'000 лв.	'000 лв.	'000 лв.	'000 лв.	'000 лв.		'000 лв.	'000 лв.
Парични средства в каса и банка	40 626	-	-	-	-	-	-	40 626
Дългови ценни книжа, издадени или гарантирани от държавата	-	-	-	10 277	35 020	-	45 297	
Корпоративни облигации	-	-	791	105 591	74 470	-	180 852	
Корпоративни облигации на емитенти от чужбина	-	-	-	12 189	47 425	-	59 614	
Дългови ценни книжа, издадени или гарантирани от трети страни или държави, посочени в наредба на КФН и техните централни банки	-	-	-	99 529	25 125	-	124 654	
Акции и права	-	-	-	-	-	161 291	161 291	
Акции и дялове на колективни инвестиционни схеми и алтернативни инвестиционни фондове	-	-	-	-	-	173 480	173 480	
Акции и права на емитенти от чужбина	-	-	-	-	-	227 253	227 253	
Акции и дялове на колективни инвестиционни схеми и алтернативни инвестиционни фондове на емитенти от чужбина	-	-	-	-	-	52 039	52 039	
Дългови ценни книжа, издадени или гарантирани от държавни членки и техните централни банки, от ЕЦБ и/или ЕИБ	-	-	11 981	173 522	153 790	-	339 293	
Инвестиционни имоти	-	-	-	-	-	72 770	72 770	
Вземания	14 369	18 787	3 356	-	-	-	-	36 512
Общо активи	54 995	18 787	16 128	401 108	335 830	686 833	1 513 681	

Дружеството извършва регулярен анализ на съответствието на активите и пасивите на Фонда и достатъчната наличност на ликвидни средства за посрещане на текущите плащания. На база на акционерски изчисления ръководството на Дружеството очаква предстоящите плащания в срок от една година да са в размер на 148 млн. лв., включително средствата на осигурените лица, който ще бъдат прехвърлени в други пенсионни фондове и във Фонда за изплащане на пожизнени пенсии и във Фонда за

разсрочени плащания. Концентрацията на пенсионните плащания към осигурени лица се очаква да настъпи след двадесет години на база на актиуерското предположение, че 57.01% от осигурените в момента лица ще придобият право на пенсия след около двадесет години.

16.3. Анализ на ликвидния риск

ПОАД и Фондът следват задълженията за ликвидност, произтичащи от раздел IV на Наредба № 10 от 29.06.2021 г. за изискванията към границата на платежоспособност и собствените средства на пенсионноосигурителното дружество, към неговата оздравителна програма и към минималните ликвидни средства на дружеството и на управляваните от него фондове (Наредба №10 на КФН)

За да се избегнат ликвидни проблеми се извършва контрол и оценка на ликвидността и паричните потоци на Фонда, като се предприемат и активни действия.

Върху ликвидността на Фонда се извършва ежедневно наблюдение. ПОАД следи изходящите и входящи парични потоци на ежедневна база.

ПОАД наблюдава и измерва ликвидния риск на база историческите входящи и изходящи парични потоци и изготвянета ежедневно пет-дневна прогноза за паричните потоци, свързани с дейността. На база на този анализ, ПОАД определя минимален праг на ликвидни парични средства и парични еквиваленти в портфейлите на управляваните фондове.

При констатиране на ликвидни проблеми е изградена процедура по уведомяване на заинтересованите лица от лицето отговорно за управлението на риска и лицето от специализираната служба за вътрешен контрол, определено да следи за спазване на изискванията на Наредба № 10 на КФН. Отговорните лица са Изпълнителните директори, Директор дирекция „Анализ и управление на финансови активи“ (инвестиционния консултант) и Съвета по инвестициите.

От започване на дейността на Фонда не е отчетен недостиг на ликвидни средства или затруднения при покриване на задълженията му.

През отчетния период фондът не е ползвал външни източници за осигуряване на ликвидни средства, като е изпълнявал своите текущи задължения в срок.

Всички текущи пасиви на Фонда са нелихвоносни и са с остатъчен матуритет до 1 месец.

Показателите, които се следят във връзка с управление на ликвидността са представени в следващата таблица:

Показатели	хил. лв.
Ликвидни средства, в т.ч.	513 792
Парични средства по сметки в банки	29 849
Дългови ценни книжа	483 943
Текущи задължения	6 347
Текущи задължения увеличени с размера на преведени средства към фондовете за изплащане на пенсии през предходния месец	7 591
Съотношение ликвидни средства/текущи пасиви	80.950

16.4. Анализ на концентрационния риск

Концентрационният риск представлява рискът от концентриране на инвестиции в даден сектор от икономиката, валута, географска локация или един еmitent. ПОАД „ЦКБ-Сила“ АД, придържайки се стриктно към съществуващите регулатии, касаещи инвестиционната дейност на пенсионните фондове в България, се стреми да инвестира средствата на осигурените лица в УПФ „ЦКБ – Сила“ диверсифицирайки портфейла от активи по всеки един от споменатите по-горе компоненти. За целта се подбират ценни

книжа както с фиксиран, така и с променлив доход. Книжата с фиксиран доход представляват облигации на държави или компании, отличаващи се със стабилност и предлагащи очаквана възвръщаемост, която има потенциал да изпревари темпа на инфлация през следващите години, като по този начин спомогне за постигане на положителна реална доходност от портфейла като цяло. Книжата с променлив доход са предимно на утвърдени или перспективни български компании, при които са налице възможности за постигане на растеж, изпреварващ този на БВП на страната.

По отношение на валутната диверсификация се акцентира върху активи деноминирани в лева и евро, тъй като задълженията на Фонда са изразени в тези валути. Освен в тях, към 31.12.2023 г. присъстват и активи, деноминирани в щатски долари и швейцарски frankове.

По отношение на географската диверсификация – приоритетно се инвестира на пазарите в България, както и на тези в страни от Централна и Източна Европа предвид очакванията за изпреварващ растеж през следващите години спрямо развитите пазари от Западна Европа и САЩ.

По отношение на концентрацията на активи, издадени от един еmitent – ПОАД „ЦКБ – Сила“ АД стриктно спазва заложените нормативни ограничения в законодателството, регламентиращо дейността на ФДПО и не допуска надвишаване на разрешените лимити.

16.5. Анализ на рисковете, свързани с военни действия на територии, в близост до България

Основен риск, пред който е изправено Дружеството е пазарния риск.

Започнатите бойни действия от Руската Федерация на територията на Украйна в началото на 2022 г. продължават и до сега.

САЩ и Европейският съюз прилагат и през 2023 г. санкции и ограничения спрямо Руската Федерация.

Фондът няма експозиции в руски и украински корпоративни финансови инструменти или финансови инструменти, издадени от Руската Федерация и Република Украйна. Фондът няма експозиции във валута - руски рубли и украински гривни.

Конфликтът между Руската Федерация и Украйна не засяга пряко инвестициите в портфейла на Фонда и няма преки последствия върху нетните му активи.

Очакванията на участниците на финансовите пазари в краткосрочен план са негативни, поради което се наблюдава засилена волатилност на цените на финансовите инструменти на пазарите в света, в това число на САЩ и Европа.

Поради силно диверсифицирания портфейл на Фонда и като цяло консервативното инвестиране на средствата на осигурените лица, въздействието на волатилността на пазарите, измерено с пазарния и ценови риск, свързан с финансовите активи на Фонда, към момента се отразява в по-малка степен в сравнение с пенсионно-осигурителния бранш в България, като цяло.

Въздействието на събитията, свързани с военния конфликт върху общата икономическа ситуация може да наложи преразглеждане на някои допускания и преценки. Това може да доведе до съществени корекции на балансовата стойност на определени активи и пасиви в рамките на следващата финансова година. На този етап ръководството не е в състояние надеждно да оцени потенциалното въздействие, тъй като събитията се развиват ежедневно.

Ръководството на Дружеството ще продължи да следи развитието на конфликта между Руската Федерация и Украйна и ще предприеме всички възможни мерки, за да ограничи размера на непрекия ефект върху нетните активи на Фонда.

Поради високата волатилност на финансовите пазари ПОАД „ЦКБ-СИЛА“ подхожда консервативно при инвестиции във финансови инструменти. Портфейлът на Фонда е добре диверсифициран и при допускане за покачване на основните лихвени нива с 1 процентен пункт и понижаване на цените на инвестициите в дялови ценни книжа с 5 процентни пункта, в условията на конфликт в Украйна, не се забелязва съществено отклонение на данните за 2023 г. спрямо тези от 2022 г.

	2023г.	2022г.
Стойност на дял	2.20998	2.04582
Стойност на един дял при допускане за покачване на основните лихвени нива с 1 процентен пункт	2.15553	1.99705
Стойност на един дял при допускане за понижаване на цените на инвестициите в дялови ценни книжа с 5 процентни пункта	2.13813	1.98031
Стойност на един дял при допускане за покачване на основните лихвени нива с 1 процентен пункт и понижаване на цените на инвестициите в дялови ценни книжа с 5 процентни пункта	2.09139	1.93677
Изменение в стойността на един дял при допускане за покачване на основните лихвени нива с 1 процентен пункт	-2.46%	-2.38%
Изменение в стойността на един дял при допускане за понижаване на цените на инвестициите в дялови ценни книжа с 5 процентни пункта	-3.25%	-3.20%
Изменение в стойността на един дял при допускане за покачване на основните лихвени нива с 1 процентен пункт и понижаване на цените на инвестициите в дялови ценни книжа с 5 процентни пункта	-5.37%	-5.33%

16.6. Анализ на регуляторен и политически риск

Регулаторният и политическият рискове, които са взаимно свързани и се отнасят до неблагоприятна промяна в нормативните разпоредби и вземане на политически решения, които да се отразят негативно на дейността, стойността на активите на управляваните фондове и съответно средствата на осигурените лица.

16.7. Категории финансови активи и пасиви

Балансовите стойности на финансовите активи и пасиви на Фонда могат да бъдат представени в следните категории:

	2023 '000 лв.	2022 '000 лв.
Финансови активи, отчитани по справедлива стойност в печалбата или загубата	1 638 097	1 363 773
Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност, в т.ч.:		
Вземания	45 358	36 470
Парични средства и парични еквиваленти	29 849	40 626
Финансови пасиви, отчитани по амортизирана стойност:		
Задължения	7 581	5 454

Балансовата стойност на финансови активи по амортизирана стойност и финансови пасиви по амортизирана стойност се счита разумно приближение на справедливата им стойност.

17. Политика и процедура за управление на нетните активи

Целите на ПОАД по отношение управлението на нетните активи са:

- Постигане на оптимална доходност, съразмерна с поемането на умерен рисков за осигурените лица;
- Спазване на нормативните изисквания;
- Поддържане на висока ликвидност;
- Адекватно съотношение между вложените парични средства в ценни книжа и паричните инструменти.

Управлението на активите на Фонда, използването им за генериране на доход се извършва от Дирекция „Анализ и управление на финансови активи“- „Мениджър Управление на Портфейли“ и Инвестиционния консултант на ПОАД в съответствие с нормативната уредба, Правилата на Фонда, под наблюдението на специализирана служба „Вътрешен контрол“, Звеното за анализ и управление на риска и активното взаимодействие с Дирекция „Финансово счетоводна“ съгласно правилата за вътрешната структура и вътрешния контрол на ПОАД.

Съгласно Кодекса за социално осигуряване и Наредба №12 са налице изисквания по отношение на резерва за минимална доходност на Фонда, който не може да бъде поголям от 1% от нетните активи на Фонда.

За УПФ „ЦКБ - Сила“ данните са както следва:

	2023 '000 лв.	2022 '000 лв.
Нетни активи в наличност за доходи в т.ч. на	1 782 361	1 508 204
На осигурени лица	1 764 997	1 493 408
Резерв за минимална доходност	17 364	14 796
Съотношение на резерва за минимална доходност спрямо нетните активи	0.97%	0.98%
Максимална граница на резерва за минимална доходност от нетните активи	1%	1%
Фондът е в:		съответствие съответствие

18. Определяне на справедлива стойност

Справедливата стойност на финансовите активи и пасиви търгувани на активни пазари (каквото са публично търгуемите ценни книжа) е базирана на пазарни котировки към последна дата на търгуване за годината. Финансов актив се счита за търгуван на активен пазар, ако пазарните котировки са налични от борси, дилъри, брокери и т.н., тези цени се представят като реални и редовно осъществявани пазарни сделки.

При оценката на справедливата стойност на финансовите активи към 31 декември 2023, Фондът е приел следните критерии за определяне на активен пазар: среден брой сключени сделки най-малко 21 бр. за предходния тримесечен период и над 0.80% от средния Free Float изтъргуван обем за същия период, като двете условия се прилагат кумултивно.

Справедливата стойност на финансови активи, които не се търгуват на активен пазар се определя чрез използване на техники за оценка. Фондът използва различни методи за оценка и предположения, базирани на пазарни условия, съществуващи към края на годината.

Фондът е приел изменението в МСФО 13 и МСФО 7, в сила от 1 януари 2009 г., което изиска Фондът да класифицира оценяването по справедлива стойност чрез използване на йерархия на оценките по справедлива стойност, която отразява значимостта на входните данни, използвани при определяне на оценките. Йерархията на справедливите стойности има следните нива:

- Ниво 1 - входящите данни на ниво 1 са котираните (некоригирани) цени на инструменти на активните пазари за идентични финансови инструменти;
- Ниво 2 - входящите данни на ниво 2 са входящи данни за даден актив или пасив, различни от котираните цени, включени в ниво 1, които пряко или косвено са достъпни за наблюдение. Тази категория включва инструменти, оценявани използвайки: котирани цени на подобни активи или пасиви на активни пазари; котирани цени на идентични или подобни активи или пасиви на пазари, които не се считат за активни; други техники за оценяване, където всички значими входящи данни са пряко или косвено достъпни за наблюдение, използвайки пазарни данни;
- Ниво 3 - входящите данни на ниво 3 са ненаблюдаеми входящи данни за даден актив или пасив. Тази категория включва всички инструменти, при които техниката за оценяване не включва наблюдавани входящи данни и ненаблюдавани входящи данни имат значителен ефект върху оценката на инструмента. Тази категория включва инструменти, които се оценяват на базата на котирани цени на подобни инструменти, където значителни ненаблюдавани корекции или предположения се изискват за да отразят разликите между инструментите;

Нивото в йерархията на справедливите стойности, в рамките на която се категоризира оценяването на справедливата стойност в цялостния му обхват, се определя въз основа на най-ниския елемент от нивото, който е от значение за оценяването на справедливата стойност в цялостния му обхват. За тази цел значението на даден елемент се оценява като се съпоставя с оценяването на справедливата стойност в цялостния му обхват. Ако при оценяването на справедливата стойност бъдат използвани наблюдавани елементи, които се нуждаят от значително коригиране, основано на ненаблюдавани елементи, такова признаване е от ниво 3. За оценяването на значението на даден елемент за оценяването на справедливата стойност в цялостния му обхват е необходимо да бъдат взети предвид специфичните за даден актив или пасив фактори.

Следващата таблица представя анализ на йерархията за отчитане по справедлива стойност на финансовите активи на Фонда по видове към 31 декември 2023:

	Ниво 1 '000 лв.	Ниво 2 '000 лв.	Ниво 3 '000 лв.	Общо '000 лв.
Групи финансови активи, отчитани по справедлива стойност в печалбата или загубата				
Дългови ценни книжа, издадени или гарантирани от държавата	71 903	-	-	71 903
Корпоративни облигации	206 173	-	20 077	226 250
Корпоративни облигации в чужбина	88 311	-	16 383	104 694
Дългови ценни книжа, издадени или гарантирани от трети страни или държави, посочени в наредба на КФН и техните централни банки	137 686	-	-	137 686
Акции и права	133 378	-	60 121	193 499
Акции и дялове на колективни инвестиционни схеми	180 984	-	14 803	195 787
Акции и права в чужбина	247 273	-	3 184	250 457
Акции и дялове на колективни инвестиционни схеми в чужбина	63 644	-	-	63 644
Дългови ценни книжа, издадени или гарантирани от държавни членки и техните централни банки	394 177	-	-	394 177
Общо финансовые активы, отчитаны по справедлива стойност в печалбата или загубата	1 523 529	-	114 568	1 638 097

Следващата таблица представя анализ на йерархията за отчитане по справедлива стойност на финансовите активи на Фонда по видове към 31 декември 2022:

	Ниво 1 ‘000 лв.	Ниво 2 ‘000 лв.	Ниво 3 ‘000 лв.	Общо ‘000 лв.
Групи финансови активи, отчитани по справедлива стойност в печалбата или загубата				
Дългови ценни книжа, издадени или гарантирани от държавата	45 297	-	-	45 297
Корпоративни облигации	168 890	-	11 962	180 852
Корпоративни облигации в чужбина	46 924	-	12 690	59 614
Дългови ценни книжа, издадени или гарантирани от трети страни	124 654	-	-	124 654
Акции и права	139 972	-	21 319	161 291
Акции и дялове на колективни инвестиционни схеми	159 981	-	13 499	173 480
Акции и права в чужбина	225 004	-	2 249	227 253
Акции и дялове на колективни инвестиционни схеми в чужбина	52 039	-	-	52 039
Дългови ценни книжа, издадени или гарантирани от държави членки или държави, посочени в наредба на КФН и техните централни банки	339 293	-	-	339 293
Общо финансови активи, отчитани по справедлива стойност в печалбата или загубата	1 302 054	-	61 719	1 363 773

Техники за оценяване и значими ненаблюдаеми входящи данни

Следната таблица представя техниките за оценяване, използвани при оценяването на справедливите стойности на Ниво 3, както и използваните значими ненаблюдаеми входящи данни:

Вид на финансения инструмент	Справедлива стойност на 31.12.2023 ‘000 лв.	Техника за оценяване	Значими ненаблюдаеми входящи данни	Взаимовръзка между ключови ненаблюдаеми входящи данни и справедлива стойност
Акции	1 748	Метод на дисконтираните парични потоци	Дисконтов процент, коригиран за риска над безрисковия лихвен процент и очаквания темп на растеж	Увеличение над безрисковия лихвен процент ще доведе до пониска справедлива стойност; Увеличаване на очаквания ръст ще доведе до по-висока стойност.
Акции	76 360	Метод на нетната балансова стойност на активите	НСА не е пазарна оценка на активите. Данните се изчисляват от последните публикувани финансови отчети на Дружествата без допълнителни корекции в стойността на позициите от отчета	Чувствителна разлика м/у оценката на активите и пазарните стойности на оценяваните активи.
Корпоративни облигации	36 460	Метод на дисконтираните парични потоци	Дисконтов процент, коригиран за риска над безрисковия лихвен процент	Увеличение над безрисковия лихвен процент ще доведе до пониска справедлива стойност;

Вид на финансения инструмент	Справедлива стойност на 31.12.2022 '000 лв.	Техника за оценяване	Значими ненаблюдаеми входящи данни	Взаимовръзка между ключови ненаблюдаеми входящи данни и справедлива стойност
Акции	-	Метод на дисконтираните парични потоци	Дисконтов процент, коригиран за риска над безрисковия лихвен процент и очаквания темп на растеж	Увеличение над безрисковия лихвен процент ще доведе до по-ниска справедлива стойност; Увеличаване на очаквания ръст ще доведе до по-висока стойност.
Акции	37 067	Метод на нетната балансова стойност на активите	НСА не е пазарна оценка на активите. Данните се изчисляват от последните публикувани финансови отчети на Дружествата без допълнителни корекции в стойността на позициите от отчета	Чувствителна разлика м/у оценката на активите и пазарните стойности на оценяваните активи.
Корпоративни облигации	24 652	Метод на дисконтираните парични потоци	Дисконтов процент, коригиран за риска над безрисковия лихвен процент	Увеличение над безрисковия лихвен процент ще доведе до по-ниска справедлива стойност;

Справедливи стойности от Ниво 3

Равнение на справедливите стойности от Ниво 3

Следната таблица представя равнение на движението от началното сaldo до крайното saldo на справедливите стойности от Ниво 3.

	Акции	Корпоративни облигации
	'000 лв.	'000 лв.
Сaldo на 1 януари 2023	37 067	24 652
Печалби, включени в отчета за промени в нетните активи на разположение на осигурените лица	1 984	317
Покупки	2 161	3 129
Продадени и падежирали	(15)	(47)
Изходящи трансфери от Ниво 3	(13 801)	(11 194)
Входящи трансфери към Ниво 3	50 712	19 603
Сaldo на 31 декември 2023	78 108	36 460

19. Събития след края на отчетния период

След края на отчетния период не са настъпили събития, които да налагат допълнителни корекции и/ или оповестявания във финансовия отчет на Фонда.

20. Одобрение на финансовый отчет

Финансовият отчет към 31 декември 2023 г. (включително сравнителната информация) е одобрен от Управителния съвет на ПОАД „ЦКБ-Сила“ на 15 март 2024 г.